

PAGALIAU ATSIVERIA PASLAPTYS

Sovietų agentas – Baltuosiuose Rūmuose!

Kada kairieji ir kai kurie "dešinieji" atsiprašys senatoriaus Joe McCarthy už burnojimą (dar ir dabar pasitaikanti) prieš jį? Jų nemalonę jis užsitraukė, bandydamas iš federalinių valdžios įstaigų iškrapštyti ten įsitaisiusius komunistus. Kada net ir mūsiškiai, JAV "liberalizme" užmarinuoti žurnalistai atsiprašys "berčininkų", neva "paloviuose ieškančių komunistų", nors jiems jau seniai turėjo būti aišku, kad buvo bandoma krupštyti ne iš palovių, o iš valdžios įstaigų ir iš žiniasklaidos. Pagaliau, net ir iš tokių strateginių firmų, kaip "Occidental Petroleum".

Šiek tiek prasivėrusi langui į Sovietų archyvus ir pradėjus skelbti kai kurias JAV žvalgybos paslaptis, vis labiau aiškėja, kokią didžiulę įtaką JAV politikai turėjo Kremliaus agentai Antrojo pasaulinio karo metu ir formuojant pokarinį pasaulio žemėlapi. Jau senokai paaiškėjo, kad Valstybės Departamento planuotojas Alger Hiss ir Tarptautinį Valiutų Fondą bei Pasaulio Banką (du svarbius globalizacijos įrankius) formavęs Izdo pasekretorius Harry Dexter White buvo įtakingi sovietų agentai. Tačiau tik išviešinant

Vilius Bražėnas

slaptuosius "Venona popierius", sužinota apie kitą Harry, t.y. apie Harry Hopkins.

Kas gi buvo tas Harry Hopkins? Dar prieš prasidedant Antrajam pasauliniam karui ir šio karo metu jis buvo įtakingiausias Amerikoje asmuo po prezidento F. D. Roosevelt. Per jo "koštuvą" ėjo beveik visos žinios (aišku, kai jis praleisdavo) prezidentui. Per jį prezidento "nuomonė" būdavo perduodama kitiems valdžios pareigūnams. Jis galėjo parinkti, kurie pasaulinės politikos žinovai prieis prie prezidento ir kurie ... liks neišgirsti. Jis žinojo svarbiausias valstybės paslaptis, skaitė JAV žvalgybos ir FBI pranešimus prezidentui.

Kaip paaiškėjo iš minėtų "Venona popierių", Harry Hopkins buvo vienas iš svarbiausių Sovietų Sąjungos agentų. Išsamiai apie tai rašoma naujoje, gana sensacinėje Herbert Romerstein knygoje "Venona Secrets", kurią man pavyko užsisakyti per Floridos bibliotekų tinklą. Apie tą knygą sužinojau atsitiktinai – per informacinę C-SPAN 2 TV laidą, kai joje

buvo rodomas JAV ir Anglijos žvalgybos žinovų simpoziumas "Sovietų špionazas Amerikoje". Sukrečiančią sensaciją apie Harry Hopkins atskleidė amerikietis, buvęs žvalgybininkas ir JAV Kongreso Saugumo komiteto štabo narys Herbert Romerstein. Jis net paminėjo porą daug pasakančių pavyzdžių. FBI agentai susekė žymaus amerikiečio susitikimą su SSRS ambasados valdininku. Federalinio Tyrimų biuro (FBI) direktorius Herbert Hoover nutarė apie tai pranešti prezidentui F.D. Roosevelt. Žinoma, tai buvo padaryta per Harry Hopkins. Pasirodo, kad H. Hopkins tuoj pat išpėjo sovietų ambasadą, jog jų ryšį atskleidė FBI. O štai kitas atvejis: sovietų žvalgybos byloje užtiktas pranešimas apie labai slaptą Roosevelt ir Churchill susitikimą, kuriame be minėtų dviejų dalyvavo tik dar vienas asmuo – Harry Hopkins. "Kas apie tai pranešė sovietams? – klausė H. Romerstein. – Ne Roosevelt ir ne Churchill.."

Neseniai išleistoje mano knygoje "Nauja pasaulio santvarka?" aprašyta, kad Antrasis pasaulinis karas bu-

Kauno Valstybinio akademinio dramos teatro aktorius, poezijos skaitovas Petras Venslovas. Jono Jasaičio nuotr.

vo užtęstas du metus. Dar 1943 metų pavasarį aukšti Reicho karinių pajėgų ir net žvalgybos vadai siūlėsi nuversti Hitlerį ir kapituluoti Vakarams. Tačiau netikėtai F.D. Roosevelt iškėlė "besąlyginę kapituliacijos" šūkį, kurį priimti vokiečių kariškiams buvo neįmanoma. Senatorius Barry Goldwater yra pasakęs, kad karas be reikalo buvo užtęstas du metus. Tai leido sukurti sovietų imperiją.

Ilgai negalėjau suprasti, kas Vašingtone siekė dar du metus tęsti amerikiečių karių

žudynes, įsileisti Raudonąją Armiją į Europą, įskaitant ir Lietuvą. Dabar aišku, kodėl JAV laivyno Turkijoje atšė Earl negavo atsakymų iš Baltųjų Rūmų į kelias telegramas apie antinacinių vokiečių siūlymą pasiduoti Vakarams.

Tačiau ši išdavystė neapsiribojo tik H. Hopkins įtaka. Pagal "Venona popierius" Amerikoje būta dar apie 200 įtakingų Kremliaus agentų. Iš simpoziume pateiktų pranešimų paaiškėjo ir kito svarbaus sovietų agento, jau minėto

(Nukelta į 4 p.)

LIETUVOS AMBASADOS PRANEŠIMAS

Lietuvos prezidentas dėkoja JAV senatoriui W. Roth už paramą Lietuvai

Vašingtonas, gruodžio 5 d. Šiandien JAV Senate buvo surengta oficiali ilgamečio JAV senatoriaus, buvusio NATO Parlamentinės Asamblėjos prezidento William Roth išleistuvių ceremonija. Jos metu Lietuvos ambasadorius JAV perskaitė ir įteikė JAV senatoriui Lietuvos prezidento Valdo Adamkaus padėkos laišką. Prezidentas V. Adamkus padėkojo W. Roth už aktyvią paramą Lietuvai, siekiančiai narystės NATO, bei skatinant tolesnę NATO plėtrą 2000 metais. Prezidentas pažymėjo, kad senatoriaus veiklą, ypač NATO Parlamentinėje Asamblėjoje, labai nuoširdžiai vertina viso pasaulio lietuviai. Apgailestaudamas, kad Lietuva JAV Senate netenka aistringų draugo, Lietuvos Prezidentas iš-

reiškė įsitikinimą, kad jo "tvirtas, bėkompromisinis paramos balsas bei tikėjimas transatlantinės integracijos sėkme paskatins kitus siekti galutinio tikslo – vieningos ir laisvos Europos".

Lietuvos ambasadorius JAV Prezidento laišką W. Roth perskaitė JAV Senato iškilmių salėje, beveik 300 išleistuvių ceremonijos dalyvių akivaizdoje. Tarp jų buvo JAV senatoriai, Atstovų rūmų nariai, aukšti administracijos pareigūnai, politikai, Vašingtone dirbantys užsienio valstybių ambasadoriai. Oficialiai ceremonijai vadovavo ir pagrindinę kalbą pasakė JAV Senato Užsienio reikalų komiteto vicepirmninkas senatorius Joseph Biden.

W. Roth JAV senatoriumi

išbuvo 34 metus ir užėmė aukštą bei įtakingą pareigą: buvo NATO Parlamentinės Asamblėjos prezidentas, JAV Senato delegacijos NATO Parlamentinėje Asamblėjoje bei Senato NATO stebėtojų grupės vadovas. W. Roth tvirtai ir aktyviai rėmė NATO plėtros klausimą JAV Senate 1998 metais, nuosekliai gynė Lietuvos ir kitų kandidatų teisę į NATO narystę. Paskutinės NATO Parlamentinės Asamblėjos metu jis pasiūlė rezoliuciją, kurioje Lietuva drauge su kitomis dvejomis valstybėmis buvo išskirta iš kitų narystės NATO siekiančių šalių, kaip geriausiai pasirengusi narystei. 1998 metais W. Roth lankėsi Lietuvoje. Jis yra apdovanojamas Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordinu.

"Aušros" aukštesniosios lituanistinės mokyklos 11-ojo skyriaus mokinės "Dirvos" 85-mečiui skirtoje parodoje. Iš kairės: Teresė Paškonytė, Vesta Dvareckaitė ir Vaiva Bučmytė.

Vidos Bučmienės nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **APDOVANOJIMAS.** Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus apdovanotas Lenkijos verslo "Oskaru", kurį skiria šios šalies verslo klubas, vienijantis daugiau kaip 250 mažų, vidutinių ir stambių bendrovių. Apdovanojimas V. Adamkui skirtas už jo indėlį, plečiant dvišalius Lietuvos ir Lenkijos ekonominius bei politinius ryšius. Apdovanojimas jam bus įteiktas kitų metų sausio 25 d. Varšuvoje, Karalių pilyje.

• **PIRMOJI PREMJERO KELIONĖ – Į LENKIJĄ.** Gruodžio 5 d. su darbo vizitu Varšuvoje viešintis Lietuvos Ministras Pirmininkas Rolandas Paksas susitikime su Lenkijos Ministrų Tarybos Pirmininku *Jerzy Buzek* susitarė aktyvinti bendradarbiavimą gynybos ir energetikos srityse. Lietuvos Premjeras taip pat padėkojo už nuolatinę Lenkijos paramą Lietuvos siekiui tapti NATO nare.

• **PADĖTIS LIETUVOS ŪKYJE.** Seimo narys Bronius Bradauskas pažymėjo, kad nors bendrasis vidaus produktas šiais metais, palyginti su praėjusiais, padidėjo 2,2 proc., tačiau bendri ekonominiai rodikliai dar nedžiugina. Eksportas išaugo 27,9 proc., tačiau neigiamas importo-eksporto saldo sudaro 4,3 milijardo litų. Nepagerėjo šalies socialinė padėtis: realus darbo užmokestis sumažėjo 2,4 proc., o nedarbas siekia 11,8 proc. Metinis biudžeto pajamų surinkimo planas įvykdytas tik 79,7 proc. Biudžeto pajamos sumažėjo 99,7 milijono litų, arba 1,44 proc. Biudžeto ir finansų komiteto atstovas sakė, kad ir šiais metais valstybės biudžetas nebus įvykdytas.

• **NEDARBAS.** Didžiausias nedarbas – Lazdijų rajone (21 proc.), Akmenės (20,9), Šalčininkų (20,4) rajonuose. Mažiausias – Prienų ir Kėdainių rajonuose (apie 7,5 proc.). Kaune nedarbo lygis siekia šiek tiek daugiau nei 8 proc.

• **SUMAZINTI MOKESČIAI.** Nuo sausio 1 d. gyventojams sumažės būsto šildymo išlaidos. Seimas sumažino nuo 18 iki 9 proc. pridėtinės vertės mokestį už šią paslaugą. Priėmus šią pataisą gyventojams mokestis už dviejų kambarių buto šildymą sumažės maždaug 20 litų, už trijų kambarių – apie 30 litų. Už įstatymą balsavo 114 Seimo narių, prieš buvo 2, susilaikė 3 parlamentarai.

• **DIDYSIS VILNIAUS SEIMAS.** Gruodžio 5 d. Seime paminėta Didžiojo Vilniaus Seimo 95-erių metų sukaktis. Didysis Vilniaus Seimas nutarė siekti politinio savarankiškumo, laisvų, visuotinių, tiesioginių ir slaptų rinkimų į Lietuvos gyventojų atstovaujamąją instituciją – Seimą, teisės vartoti tautinę kalbą valstybės, paskelbė caro vyriausybę svarbiausiu Lietuvos priešu. Šiuo istoriniu įvykiu prasidėjo naujasis išsivadavimo etapas – iki Lietuvos valstybės Konstitucinio Susirinkimo – Steigiamojo Seimo rinkimų 1920 metais.

• **TAUTININKŲ PASIŪLYMAS.** Protestuoti prieš telefono ryšio branginimą ragina ir Lietuvių tautininkų sąjunga. Pasipiktinę akiplėšišku "Lietuvos telekomo" noru didinti savo pelną Lietuvos žmonių sąskaita, tautininkai ragina visuomenę paskelbti išpėjimą "Lietuvos telekomo" boikotą – gruodžio 11 d., nuo 11 iki 12 val., nesinaudoti telefonu.

• **IŠLAISVINTI LAIVĄ.** Seimo Užsienio reikalų komiteto posėdyje nutarta siųsti Lietuvos diplomata į Pusiaujo Gvinėją, kur kelias savaites kariškiai yra sulaukę Lietuvos laivą. Taip atsirastų galimybė tiesiogiai bendrauti su šios Afrikos valstybės oficialiais asmenimis ir operatyviai gauti žinias apie padėtį vietoje. Svarbiausias dalykas, kurio reikia siekti artimiausiu metu, – laivo įgulos išlaisvinimas. Pusiaujo Gvinėjos pareigūnai iš laivo išgrobstė maždaug 250 tonų žuvis.

• **PAGALBA ČEČENIJAI.** Vilniuje įkurta draugija "Lietuva-Ičkerija". Jos tikslas – plėtoti Lietuvos ir Čečėnijos bei jų gyventojų visuomeninius, kultūrinius, mokslinius, ekonominius ir kitus ryšius. Apie tai pranešė Tarptautinės parlamentarų grupės Čečėnijos problemoms generalinis sekretorius Algirdas Endriukaitis. Draugijos valdybos pirmininku išrinktas Seimo parlamentinių ryšių su Čečėnijos Respublika Ičkerija grupės narys Egidijus Vareikis.

• **BALETO SUKAKTIS.** Lietuvos baleto 75 metų jubiliejus gruodžio 2 d. paminėtas iškilmingu koncertu Operos ir baleto teatre. Šia proga Lietuvos baleto meistrus ir iškilmių svečius pasveikino prezidentas Valdas Adamkus.

• **KURŠIŲ NERIJA – PASAULIO PAVELDO DALIS.** Kuršių nerija įtraukta į Pasaulio paveldo sąrašą šalia kitų pasaulinės reikšmės gamtos ir kultūros objektų. Toks sprendimas buvo priimtas Australijos mieste Kernse vykusiame UNESCO Pasaulio paveldo komiteto posėdyje. Kuršių nerija buvo įrašyta į Pasaulio paveldo sąrašą kaip "kultūrinis kraštovaizdis" – darnaus gamtos ir žmogaus veiklos sambūvio pavyzdys. Tai jau antrasis Lietuvos objektas šiame sąraše po to, kai 1994 metais į Pasaulio paveldo sąrašą buvo įtrauktas Vilniaus senamiestis. (Eltos, BNS ir kitas žinias siunčia Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras)

Tarptautinių įvykių apžvalga

Algirdas Pužauskas

Lapkričio 27 d. įvyko Kanados parlamento rinkimai. Jų metu dar kartą patvirtinta, kad demokratinė balsavimo sistema gali veikti tvarkingai, be didesnių sutrikimų.

Kanados premjeras, liberalų partijos vadovas *Jean Chretien* paskelbė priešlaikinius rinkimus vos prieš penkias savaites. Nemaža jo paties partijos veikėjų prieštaraavo, kad tokie paankstinti balsavimai gali sąlygoti valdančios partijos pralaimėjimą. Tačiau paaiškėjo, kad premjeras teisingai įvertino kanadiečių nuotaikas. Nors per praėjusius septynerius metus Kanadoje įvyko jau treči rinkimai, liberalų partija sustiprino savo pozicijas. 1997 metais įvykusiųose rinkimuose liberalai gavo 155 vietas Kanados parlamente. Dabar jie laimėjo 173 vietas. Žemuojuose parlamento rūmuose (*House of Commons*) yra 301 narys. Taigi, liberalai juose įgijo ryškią daugumą.

Premjeras *J. Chretien*, pasinaudodamas stipria Kanados ekonomine padėtimi, pažadėjo rinkėjams per ateinančius penkerius metus sumažinti mokesčius net 67 milijardais dolerių. Tokiam mokesčių mažinimui nepritarė dabartinis Kanados finansų ministras *Paul Martin*. Tai populiarus liberalų partijos veikėjas, kuris, kaip spėjama, gali tapti naujuoju liberalų partijos vadovu ir gal būt – Kanados premjeru.

Iš opozicinių partijų didžiausią įtaką parlamente turės "Kanados santarvė" ir Kvebeko prancūzai separatistai, jau kelis kartus bandę referendumais atsiskirti nuo Kanados federacijos ir įsteigti nepriklausomą valstybę. Šiuose rinkimuose Kvebeko

TVARKINGI RINKIMAI – KADADOJE

separatistai gavo tik 37 parlamento vietas. Užtuot laimėję daugiau vietų, jie prarado 7. Prancūziškai kalbančiame Kvebeke dabartinis Kanados premjeras *J. Chretien* laikomas išdaviku, nes jis kilęs iš šios provincijos *Shawinigan* miestelio. Tačiau jo vadovaujama liberalų partija prancūziškai kalbančioje provincijoje laimėjo net 11 naujų vietų parlamente.

Daugiausia politinių priešininkų premjeras turi Vakarų Kanadoje. *Alberta, Manitoba, Saskatchewan* gyventojai mano, kad Kvebekas gauna didesnę dalį valstybės lėšų ir daugiau vyriausybinių užsakymų vien dėl savo grasinimų atsiskirti. Tokius teiginius platina naujoji konservatorių partija, pasivadinusi pažangiaisiais konservatoriais. Šiek tiek rinkėjų paviliojo ir Naujoji demokratinė partija, labiau linkusi į kairę.

Šiometiniuose Kanados parlamento rinkimuose dalyvavo net dešimt politinių partijų, išskelusių mažiausiai po vieną kandidatą. Liberalų partijos pozicijos yra stipriausios rytinėse provincijose, ypač *Ontario*.

Rinkimai Kanadoje vyksta "senoviškai". Balsavimo biuleteniuose šalia kandidato pavardės yra langelis, į kurį už jį balsuojantis įrašo ženklą "X". Prieš rinkimus apytiksliai 1500 tarnautojų registravo balsuotojus. Pasigirdo priekaištų, kad užregistruoti ne visi, turintys balsavimo teisę. Tačiau rinkimų dieną tie neįrašyti piliečiai galėjo užsiregistruoti balsavimo būstinėse. Įsidėmėtina, kad pasibaigus rinkimams, beveik 50.000 balsavimo būstinių jau po keturių valandų paskelbė, kur, kiek ir už ką piliečiai atidavė savo balsus.

Tuo tarpu, kaip jau visiems žinoma, Jungtinėse Amerikos Valstijose įvykusių prezidento rinkimų rezultatai – iki šiol neišskūs (ši apžvalga parengta lapkričio 5 d. red. past.). Balsų skaičiuoto-

jai įklimpo į konstitucinius, teisinius ginčus. Ten, kur rinkėjų balsai pasidalino į dvi labai lygias dalis, biuletenius teko perskaičiuoti. Įpainioti šimtai patyrusių advokatų, kreiptasi net į Aukščiausiąjį Teismą. JAV Teisingumo departamentas tebenagrinėja Floridos juodaodžių organizacijų skundus. Jų nariai įrodinėja, esą rinkiminių būstinių pareigūnai pažeidinėjo įstatymus, apsunkino mažumų teisę balsuoti, griebėsi rasinės diskriminacijos. Floridos balsuotojų klausimas gali užtęsti šiuos ginčus net iki ateinančių metų, nors pagal veikiančius įstatymus visos valstijos iki gruodžio 12 d. turi išrinkti vadinamuosius rinkikus, o naująjį prezidentą – iki gruodžio 18 d.

Demokratų partijos skundai pasiekė Aukščiausiąjį Teismą. Apžvalgininkų nuomone, pats Aukščiausiasis Teismas yra pasidalinęs į dvi dalis: respublikonus ir demokratų. Vyriausiąjį teisėją *William Rehnquist* paskyrė prezidentas *R. Nixon* 1972 metais. Dabar šiam teisėjui – jau 76 metai. Teisėją *John Paul Stevens*, dabar jau sulaukusį 80-ies, paskyrė prezidentas *G. Ford* 1975 metais. Prezidentas *George Bush* 1990 m. spalio 9 d. paskyrė teisėją *David Souter*, o 1991 spalio 23 d. – teisėją *Clarence Thomas*. Prezidentas *R. Reagan* 1986 rugsėjo 26 d. paskyrė teisėją *Antonio Scalia*. Be to, šis prezidentas paskyrė ir pirmąją to teismo narę moterį – *Sandra Day O'Connor*. Ji buvo prisaikdinta 1981 rugsėjo 25 d. Prezidentas *R. Reagan* nominavo ir teisėją *Anthony Kennedy*, kuris pradėjo darbą 1988 m. vasario 18 d. Dabartinis prezidentas *Bill Clinton* suspėjo pakviesti į šį teismą *Stephen Breyer* ir moterį teisėją *Ruth Bader Ginsburg*. Šie devyni asmenys ir sudaro Aukščiausiąjį teismą, kuris gali nulemti, kas taps JAV prezidentu.

Keliais sakiniiais

• Irako naftos ministras *Amer Mohammed Rashid* gruodžio 3 d. paskelbė, kad Irakas eksportuos savo naftą, nežiūrind, kad Jungtinės Tautos (JT) bando sumažinti Irako naftos kainą. Toliau bus deramasi su JT dėl nustatytų taisyklių "maistas už naftą" taikymo.

• Rumunijoje gruodžio

10 d. dėl prezidento vietos varžysis du kandidatai: buvęs komunistas, dabar pasivadinęs socialdemokratu *Ion Iliesku* ir dešiniųjų jėgų atstovas *Vadim Tudor*. Abu kandidatai kolioja vienas kitą. *V. Tudor* savo oponentą vadina kagebistu, kuris visą gyvenimą laikėsi "Stalino linijos". *I. Iliesku* sako, kad jo

priešininkas yra senas komunistas, pakeitęs pažiūras ir tapęs čigonų, vengrų, žydų ir kitų svetimšalių priešu. Didelė dalis žmonių, palaikančių *V. Tudor*, yra jaunimas.

• Sportininkai, dalyvavę Australijos olimpinėse žaidynėse, pastebėjo, kad *Sydney* gyventojai kilę iš įvairių (Nukelta į 3 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. 216 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: DR. JONAS JASAITIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA

19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams - \$35.00, pusei metų - \$20.00, pirmą klase - \$58.00 Oro paštu į užsienį metams - \$110.00. • Atskiros numerio kaina - 70 centų • Straipsniai, pasirašyti pavardėmis, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriams prašant - Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

Juozas Žygas

Atrodo, kad tiek Lietuvos valdžia, tiek ir kai kurie išeivijos atstovai negyvena šioje planetoje, bet skraido tolimųjų žvaigždynų erdvėse. Dabar, kuomet mokykloms trūksta pinigų, kad galėtų užsimokėti už šildymą ir apšvietimą, kuomet 28 tūkstančiai vaikų visai nelanko mokyklos, planuoti Valdovų Rūmų atstatymą yra tikra nesąmonė! Pirmiausia reikia atstatyti Lietuvą! Nesu nusiteikęs apskritai prieš tų rūmų atstatymą, bet tik ne esant dabartinėms gyvenimo sąlygoms. Neturint batų ir kojinių, nereikia ir apie smokingą galvoti. Viskam yra savo vieta ir laikas.

Apie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) projektą finansuoti Valdovų rūmų atstatymą teko girdėti iš pačių PLB valdybos darbuotojų ir skaityti spaudoje. Minima apytikslė atstatymo kaina - 130 milijonų litų - yra visai nepatikima. Reikia žinoti, kad Lietuvoje veikia skirtingos "taisyklės". Tokios apimtų projektas pirmyn nejudės, jei į jį nebus įtraukta ir 4-5 asmeninių pilaičių statyba! Su milijonais Lietuvoje niekas nesiskaito. Prieš karą buvo numatyta prezidentūros statyba toje vietoje, kur vykdavo parodos. Buvo rašoma, kad apytiksliai pastatas kai-

nuos apie 2 milijonus litų. Dabartinės prezidentūros remontas kainavo 60 milijonų litų, o jos bibliotekai pinigų nebeliko! Teko prašyti išeivijos, kad aukotų knygas.

Beje, prezidentūrai skirtas pastatas nebuvo tik griuvėsių krūva. Tai buvo tvarkingi, gerai prižiūrėti rūmai. Kas juose buvo įsikūrę lenkų okupacijos laikais, gerai nežinau. Manau, kad galėjo būti vaivadija. Per pirmąją (1940 m.) okupaciją juose buvo raudonosios armijos būstinė. Kadangi tais metais juose man teko kelis sykius lankytis, tai žinau, kad jie nebuvo apleisti. Manysčiau, kad ir vokiečių okupacijos metu rūmai tarnavo panašiai paskirčiai. Bolševikams sugrįžus, šis pastatas vėliau buvo pavadintas Menininkų rūmais. Tai reiškia, kad jie buvo gerai prižiūrimi.

Vadinamųjų Valdovų Rūmų visai nėra. Toje vietoje tėra tik didžiulė duobė, pilna griuvėsių! Tur būt pirmiausia reikėtų keletos milijonų tos duobės sutvarkymui.

Atrodo, kad PLB vadovybė nežino savo veiklos įstatų, todėl "į lankas" ir nuklysta. Lietuvoje vykdyti statybas turi Lietuvos valdžia. O PLB yra sukurta lietuvių išlaikymui už Lietuvos ribų. Sunku būtų paneigti, kad kitų projektų vykdymas būtų tik medalių ieškojimas už visos Lietuvos pinigų.

Pilnam rūmų atstatymui, manysčiau, reikėtų apytiksliai bent 250 milijonų litų. Jeigu tokia našta būtų ant išeivijos pečių užkrauta, tai žlugtų visa kita mūsų veikla. Ir už tai negautume jokios padėkos. O greičiausiai tokie, kaip buvęs Vilniaus universiteto rektorius R. Pavilionis ar kiti, į jį panašūs, išeiviją net išplūstų, kad papildomą nelaimę ant varganų pečių užkrovė. Tikriausia būtų sakoma: "Mums ir taip užtenka neapšildytų ir neremontuotų mokyklų, o dabar dar kažkokius "Valdovų Rūmus" pridėjo!

Kol Lietuvos valdžia be jokios atsakomybės šimtus milijonų prašvaisto (apie tai liudija nevykusi privatizacija), tol mes neturime remti jokių valdžios projektų. Išeivijai užtenka savo artimųjų, vaikų, našlaičių, daugiavaikių šeimų rėmimo. O jeigu dar plačiau aprėpsime, tai savo aplinkoje būtinų darbų nebeatliksime!

Įvairius projektus dažniausiai sugalvoja tie, kurių pavardės retai būna matomos aukotojų sąrašuose. Dažnai tenka girdėti pasisakymus, kad žymi mūsų jaunosios kartos dalis neina savo tėvų pėdomis. Taip pat reikėtų nepamiršti, kad kiekvieną savaitę dešimt ar net daugiau į Anapilį iškeliauja. Ta pati našta krinta ant jau praretėjusių eilių ir pavargusių pečių. Neturėtume to pamiršti!

Redakatoriaus skiltis

Parama laikraščiui

Štai ir pradėjome 86-uosius leidimo metus. Sunku žodžiais išsakyti dėkingumą tiems, kurie surengė nuostabią "Dirvos" 85-mečio šventę, tiems, kurie sveikino šios neeilinės sukakties proga ir suteikė savaitraščiui paramą. Laikraščio jubiliejus tapo daugybės lietuvių bendra, išpūdinga švente. Net ir jai praėjus, jaučiame labai sustiprėjusią skaitytojų paramą. Praėjusią savaitę mus pasiekė puikus įvertinimas ir stambi auka iš Floridos. Ačiū ilgamečiams skaitytojams - Laimai ir Romui Petruliams.

Prieš keletą mėnesių Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos valdyba, pasitelkusi "Vilties" draugiją, paskelbė paramos "Dirvai" vą. Labai džiaugiamės, kad žmonės nuoširdžiai atsiliepė į prašymą padėti savaitraščiui. Beveik kiekvieną savaitę spausdiname naujus aukotojų sąrašus. Dėkojame ALTS valdybos nariams, kurie ėmėsi tokio nelengvo šiais laikais uždavinio - sutelkti lėšas, būtinas tolesnei laikraščio leidybai. Jokia naujiena, kad leidybos išlaidos labai išaugo. Nors retai kur rasite viešus pranešimus apie augančias prekių ir paslaugų kainas (netgi bandoma įrodinėti, kad Amerikoje infliacijos beveik nėra), tačiau rūsti tikrovė rodo visai ką kitą. Vis brangesnės leidybai reikalingos medžiagos, vis daugiau tenka mokėti spaustuvei. Jau vertiant reikia įsigyti tobulesnę kompiuterinę įrangą ir pereiti prie laikraščio elektroninio montavimo. Kol kas tik pasvajoti galime apie nuosavas patalpas, kuriose galėtų sutilpti ir vis augantis redakcijos archyvas, neįkainojamos muziejinės vertybės. "Dirva" turi turtingą istoriją!

Nuoširdžiausius padėkos žodžius tariame Amerikos Lietuvių Tautinės Kultūros fondui ir Lietuvių Fondui, nuolatinei tautinės spaudos rėmėjai Irenai Kriaučeliūnienei, ištikimiesiems tautininkams - Romui Veitui,

Vandai ir Vaclovui Mažeikoms, Birutei ir Petrui Buchams, Bronei ir Oskarui Kremeriams, Danguolei ir Eugenijui Bartkams, Rūtai Sakienai, V. Vilkutaičiui, Ignui Vileniškiui, Elenai Briedienei, Algiui A. Regiui ir Petrui Vėbrai, poetui, nuolatiniam mūsų bendradarbiui Baliui Auginui, Kazimierai Laikūnienei ir Adelaidai Balbatai, prel. Jonui Kučingui ir kun. M. Kirkilui. Dėkojame visiems, prisidedantiems prie šio vajeaus sėkmės. Tokia parama išblaško kartais užslenkantį nusivylimą, išstipdė liūdesį, suteikia naujų jėgų. Paramos "Dirvai" vą bus tęsiamas ir 2001-aisiais.

Neseniai į redakciją paskambinęs Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos pirmininkas Petras Buchas su džiugesiu perdavė, kad svarbiame pasitarime "Dirvą" labai gražiai įvertino JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos pirmininkas, ilgametis mūsų savaitraščio skaitytojas ir rėmėjas Algimantas Gečys. Dėkojame naujam LB vadovui ir priimame jo žodžius, kaip nuoširdų paskatinimą dar uoliau dirbti lietuvių labui, tobulinti laikraščio turinį, nagrinėti naujas temas, atitinkančias šio laikmečio reikalavimus. Su šviesiomis viltimis žvelgdami į ateitį, sveikiname A. Gečio pastangas ieškoti kuo glaudesnio sutarimo tarp įvairių lietuviškų organizacijų. Sveikiname jo siekį atkurti pastaraisiais metais kai kur jau gerokai nusilpusių apylinkių veiklą, telkti bendram darbui visas lietuvių išeivijos "bangas". Tokio naujo pastūmio labai reikėjo. Nuoširdžiai siekiant tarpusavio supratimo, netruks paaiškėti, kiek daug turime naujų, kūrybingų jėgų. O spaudos pareiga - visokeriopai skatinti gražias tautinės bendrijos pastangas.

Parama laikraščiui išreiškiama ir jam siunčiamais pranešimais, rašiniiais bei nuotraukomis. Tačiau tai - atskira, gana subtili tema.

Tarptautinių įvykių apžvalga

pasaulio šalių, gražiai sugyveną. Tačiau pastaruoju metu įrodinėjama, esą šiame mieste pastaruoju metu pasirodė antisemitizmo ženklų. Keturi milijonai gyventojų turinčiame Sydney gyvena apie 40,000 žydų, o visoje Australijoje jų yra apie 110,000. Lapkričio pabaigoje įvykęs žydų tarybos suvažiavimas apgailestavo, kad pasitaiko vis daugiau išpuolių prieš Australijos žydus: fizinių užpuolimų, langų daužymų, padegimų. Dėl šių veiksmų kaltinami musulmonai, atvykę iš Viduriniųjų Rytų ir iš pačios Palestinos. Tačiau Australijos palestiniečių sąjunga paneigė šiuos kaltinimus.

• Peru opozicija, perėmusi valdžią, naują ministrų kabinetą sudarė iš įvairių politinių partijų atstovų. Trylika kariuomenės generolų paleista į pensiją. Šveicarija patvirtino, kad buvęs Peru valstybės saugumo viršininkas Vladimiro Montesinos laikė

(Atkelta iš 2 p.)

banke dar 22 mln. dolerių.

• Europos Sąjungoje paskelbta, kad Ispanijoje ir Vokietijoje senos karvės serga liga, kuria gali užsikrėsti ir žmonės. Parduotuvėse tuoj pat sumažėjo jautienos paklausa. Ši "pasiutusiu karvių" epidemija neseniai padarė milžiniškų nuostolių D. Britanijos žemės ūkiui. Dabar ji persimetė ir į kitas Europos šalis.

• Rusija apkaltino Gruziją, kad ji padeda čečėnų "teroristams". Tuo teisinamas važiavimas per Rusijos ir Gruzijos sieną įvestas vizų režimas.

• Indijos New Delhi mieste ir jo apylinkėse gyvena apie 12 mln. žmonių. Įvairios imonės taip užteršė miesto orą ir gatves, kad valdžia pradėjo jas kraustyti į kitas vietas, o labiausiai teršiančias - uždarinėti. Tai sukėlė dideles darbininkų riaušes. 3

žmonės žuvo, apie 60 sužeista, o kiti riaušių dalyviai pateko į kalėjimą.

• Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Kofi Annan kreipėsi į Biudžeto komitetą sakdamas, kad daugelis siūlo siųsti taikos priežiūros karių į vieną ar kitą pasaulio dalį, tačiau niekas nepagalvoja, kiek tam reikės lėšų. Sekretorius paprašė, kad JT Asamblėja skirtų dar 22 mln. dolerių taikos palaikymui.

• Norvegijoje atidarytas ilgiausias pasaulio tunelis, jungiantis jos sostinę Oslo su antru didžiausiu Norvegijos miestu - Bergen. Šio tunelio ilgis - 15.2 mylių ilgio. Jis sutaupys keliautojams daug laiko ir benzino.

• NATO vadovybė atsiuntė dar 250 britų kareivių, kurie sustiprins demilitarizuotą zoną, skiriančią Serbiją ir Kosovo provinciją, nes ekstremistinės grupuotės bando vėl sukelti žudynes.

PAGALIAU ATSIVERIA PASLAPTYS

Harry Dexter White vaidmuo. Jis dalyvavo, išprovo-kuojant Japoniją užpulti JAV, bet nepulti SSRS. Jis darė įtaką Ildo sekretoriui *Morgenthau*, apstatydamas jį komunistais. O *Morgenthau* turėjo galimybę paveikti JAV

(Atkelta iš 1 p.)

prezidentą.

Tikėkimės, kad po kurio laiko išsamiau sužinosime, kaip buvo išduota Lietuva. Beje, įsidėmėtina, kad knygos "*Venona Secrets*" autorius *H. Romerstein* dalyvavo

ir kalbėjo Vilniaus antikomunistiniame kongrese. O gal kada nors sužinosime ir apie tai, kuris iš dar neatskleistų Maskvos agentų įtakoja dabartinę, Maskvai palankią Jungtinių Amerikos Valstijų politiką?

Lietuvos naujienos TREČIASIS LIETUVOS MOTERŲ SUVAŽIAVIMAS

Gruodžio 9 d. Vilniuje, Kongresų rūmuose įvyko 3-asis Lietuvos moterų suvažiavimas. Jame dalyvavo daugiau kaip tūkstantis Lietuvos moterų. Erdvi rūmų salė vos sutalpino atvykusius.

Mintis surengti šį suvažiavimą kilo pernai balandžio mėnesį Kaune, minint Lietuvos universitetų moterų asociacijos 70-metį. Sumanymą entuziastingai palaikė dauguma Lietuvos moterų organizacijų. Buvo sudarytas organizacinis komitetas, į kurį įtrauktos aktyviausios ir didžiausią įtaką visuomenėje turinčios moterys.

Parngiamuoju laikotarpiu vyko regioninės moterų konferencijos, kuriose buvo išrinktos delegacijos į trečiąjį Lietuvos moterų suvažiavimą, priimtos vietinės rezolucijos. Visą Lietuvą apėmė įvairios, suvažiavimui skirtos kultūrinės programos. Gruodžio 8 d. Kongresų rūmuose Lietuvos dailininkių moterų draugija atidarė savo kūrybos parodą "Moterys – moterims". Ji veiks iki gruodžio 31 d.

Į suvažiavimą atvyko daug garbingų svečių, tarp jų ir šį renginį parėmusių įmonių bei įstaigų atstovai. Maloni staigmena buvo pranešimas, kad kartu su visais salėje yra ir kelios dar prieškarinio metais vykusio antrojo Lietuvos moterų suvažiavimo dalyvės. Nuoširdžiais plovimais delegatės ir svečiai sutiko suvažiavimo globėją poniją Almą Adamkienę.

Sveikinimo kalbą pasakė Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus. Jis

atvirai pripažino, kad moterys, dažnai net daug skaudžiau nei vyrai, yra slegiamos sunkumų. Valstybės ir visuomenės bendros pastangos šiandien reikalingos, grumiantis su kriminaliniais nusikaltimais: prekyba žmonėmis, priverstiniu moterų išvežimu į užsienį. Didesnio dėmesio laukia ir šurpi moterų savižudybių statistika, prievarta, diskriminacija.

Pripažindamas, kad moterys yra svarbi viešojo gyvenimo jėga, Prezidentas pailkėjo, kad šios jėgos įtaka būtų vis stipresnė, kad ji suteiktų Lietuvos piliečių bendruomenei ir moteriškos atjautos bei supratimo, ir moteriškos išminties.

Valdas Adamkus įteikė diplomus rašinių konkurso "Jeigu aš būčiau Prezidentė" nugalėtojoms. Šį konkursą buvo paskelbusi Lietuvos moterų vadovių bendrija.

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas priminė moterų vaidmenį 20-ojo amžiaus pradžioje. Jau tas faktas, sakė jis, kad 1907 metais buvo surengtas pirmasis Lietuvos moterų suvažiavimas, leidžia spręsti, jog "išsivadavimas buvo tapatinamas su moters padėties visuomenėje išryškiniu". Tuo metu, kai ne vienoje Europos valstybėje moterys labai sunkiai kovojo už savo teises, 1920 metų Lietuvos steigiamajame Seime jau dirbo moterų politikų. Tačiau, pabrėžė Seimo Pirmininkas, vyrų ir moterų lygių galimybių plotmėje ir šiandien yra ką spręsti. Apie tai bus galvojama, įvertinant

esamus įstatymus ir kuriant naujus. Kompiuteriai, informacinė visuomenė atveria puikias galimybes moterims.

Apie tai, kad vyrai dar labai dažnai pažeidžia moterų teises, kalbėjo Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas, Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Dar dažnai vyrai moterų negerbia, siekdami egoistinių tikslų, žiūri į jas, kaip į daiktus. Per sunkiausią sovietinės okupacijos laikotarpį, priminė arkivyskupas, Lietuvos moterys dažnai darė tai, ko nesugebėdavo padaryti vyrai. Jei ne moterys, persekiojama Bažnyčia būtų patyrusi kur kas didesnių nuostolių. Jei ne moterys, ir Lietuva būtų labiau nutautusi, dar labiau moraliai nusmukusi. Moterys visuomenėje yra didelė jėga. Tačiau, pabrėžė arkivyskupas, tik tos moterys yra jėga, kurios sugeba išsaugoti savo dvasinę galią.

Didžiulę gėlių puokštę suvažiavimui atsiuntė Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas Rolandas Paksas. Suvažiavimą sveikino skautai. Buvo perskaitytas Lietuvių moterų federacijos Niujorke sveikinimas.

Buvo perskaityti ir aptarti pranešimai apie moterų vaidmenį Lietuvos valstybės atkūrimo ir įtvirtinimo strategijoje, apie moterų teisinės padėties raidą, jų indėlį, kuriant bendrąjį vidaus produktą, apie moterų bendruomenės socialinę padėtį rinkos ekonomikos sąlygomis. Daug dėmesio skirta švietimo, šeimos, fizinės ir dvasinės sveikatos klausimams.

(Iš Eltos pranešimų)

PRANO DOMŠAIČIO DARBAI – KLAIPĖDOS PAVEIKSLŲ GALERIJOJE

Lapkričio 30 d. surengtoje spaudos konferencijoje su pažindinta su Klaipėdos paveikslų galerijoje atidaryta nauja paroda "Lietuvių dailė 1920-1940". Lietuvos dailės muziejaus direktoriaus Romualdo Budrio teigimu, naujoji paroda uostamiestyje yra

itin vertinga istorine prasme, nes labai aiškiai atspindi prieškarinio (nepriklausomos Lietuvos) laikotarpio daile. Parodoje surinkti vertingiausi kūriniai, kuriais pristatomas tų metų lietuvių dailės pakilimo ir suklestėjimo periodas, kai dar dirbo vyresniosios

kartos menininkai, kūrybinį kelią pradėję dvidešimtojo amžiaus pradžioje. Be to, čia rodomi ir jaunųjų menininkų kūriniai, kurie praturtino Lietuvos meninę programą moderniosios dailės patirtimi.

(Nukelta į 10 p.)

Pasaulis ir Lietuva

* **PREZIDENTO KELIONĖ.** Prancūzijos kurorte Ni-coje vyksta Europos viršūnių tarybos susitikimas. Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus dalyvavo Europos konferencijoje. Jis pasveikino ES pirmininkaujančią Prancūziją ir pabrėžė, kad gyvybiškai svarbu, jog šiame viršūnių susitikime būtų priimti sprendimai, kurie sustiprintų sąjungos plėtrą. Gruodžio 8 d. V. Adamkus viešėjo Ženevoje, kur Pasaulio prekybos organizacijos Generalinės tarybos posėdyje buvo balsuojama dėl Lietuvos priėmimo į šią organizaciją. *ELTA*

* **LIETUVOS SIEKIAI NESIKEIČIA.** JAV valstybės sekretorės padėjėjas *Daniel S. Hamilton* teigiamai vertina Lietuvos pasiruošimo narystei NATO veiksmų planą ir sėkmingai plėtojamus Lietuvos santykius su kaimyninėmis šalimis. Tai jis sakė susitikime su Lietuvos užsienio reikalų ministru Antanu Valioniu. Užsienio reikalų ministras patikino, kad naujoji Lietuvos Vyriausybė toliau nuosekliai sieks strateginių tikslų – narystės Europos Sąjungoje ir NATO. *BNS*

* **POŽIŪRIS Į EUROPOS SĄJUNGĄ.** Nuo balandžio mėnesio pritariančių Lietuvos narystei Europos Sąjungoje (ES) padaugėjo 5,6 proc. ir dabar už įstojimą į šią organizaciją referendumu balsuotų 49,4 proc. šalies gyventojų. Lietuvos įstatymai numato, kad referendumo klausimas yra priimtas, jei už jį balsuoja daugiau nei 50 proc. visų šalies rinkėjų. Lapkričio mėnesį atliktos apklausos duomenimis, prieš narystę ES pasisako 22,4 proc. apklaustųjų. Daugiau nei pusė apklausos dalyvių iš narystės ES tikisi jaunimo padėties pagerėjimo, ekonomikos vystymo, švietimo situacijos gerėjimo, daugiau galimybių susirasti darbą. *BNS*

* **LIETUVA – KARALIAUČIAUS KRAŠTAS.** Lietuvos generalinio konsulato Kaliningrade konsulas Ričardas Šlepavičius tikisi, kad įsteigtas Kaliningrado srities lietuvių verslo klubas padės apginti lietuvių verslininkų interesus. Klubas prezidentu tapo statybinės įmonės "Roslitstroj" generalinis direktorius Stanislovas Jucius. Šis klubas stengsis spręsti bendras Kaliningrado srityje dirbančių lietuvių verslininkų problemas, teiks pagalbą naujiems investuotojams. Įsteigus tokiam klubui, ir Lietuvos valstybei bus lengviau apginti lietuvių verslininkų interesus. Klubas taip pat užsiims informacinio pobūdžio veikla – rengs parodas, organizuos seminarus, teiks įvairią informaciją bei stengsis dalyvauti formuojant Lietuvos ekonominę politiką Kaliningrado srityje. Kaliningrado srityje veikia maždaug 200 lietuviško kapitalo įmonių. Kaliningrado sritis eksportuoja į Lietuvą prekių už 20,6 mln. JAV dol., Lietuva į šią sritį – už 40,8 mln. dol. *BNS*

* **TEISINGUMAS – RUSIŠKAI.** Lietuvos Teisingumo ministerija yra susirūpinusi dėl Rusijos delsimosi pasirašyti sutartį dėl nuteistųjų asmenų perdavimo, pareiškė ministras Gintautas Bartkus. Jis pranešė, kad dabar Rusijoje yra įkalinta apie 200 Lietuvos piliečių, iš jų 19 kreipėsi su prašymu leisti bausmę atlikti Lietuvoje. Tačiau Lietuva jiems negali padėti, nes Rusija jau treji metai delsia pasirašyti sutartį su Lietuva dėl nuteistųjų perdavimo. Tikimasi išspręsti šią problemą per Lietuvos prezidento V. Adamkaus vizitą į Rusiją. *BNS*

* **ISTORIJA PRIMENA.** Gruodžio 3 d. Latvija mini stalininio teroro atminties dieną. Ježovo laikų nuosprendžiuose buvo rašoma: "Nuteistas kaip latvių tautybės asmuo". Tuo tarpu Rusijos užsienio reikalų viceministro Aleksandro Avdejevo teigimu, įstatymas dėl okupacinės žalos atlyginimo vertinamas kaip nedraugiškas Maskvai, "vienašališkas bandymas politizuotai vertinti mūsų bendrą istoriją". *ITAR-TASS*

* **RUSIJA KAUKAZE.** Rusijos prezidento specialusis atstovas Aleksej Kulakovskij pareiškė, kad Šiaurės Kaukazo 4 respublikose (Dagestane, Ingušijoje, Čečėnijoje, Šiaurės Osetijoje) reikia įkurti stambias atramines Rusijos jėgos struktūrų bazes. Kartu su karinėmis grupuotėmis reikia kurti ir socialinę struktūrą, civiliams suteikiant lengvatines darbo sąlygas, kad sulaikyti rusų traukimąsi iš Šiaurės Kaukazo. *INTERFAX*

* **KORUPCIJA.** Rusijos Dūmos Kovos su korupcija komiteto duomenimis vien per pastaruosius 1999 metus iš Rusijos į Vakarus buvo išvežta 20 mlrd. JAV dolerių. Rusijos laikraštyje "Vek" ("Amžius" – red.past.) teigiama, kad Rusija, po 1991 metų gavusi iš Vakarų 70 mlrd. dolerių paramos, "susėlpė" Vakarus 140 mlrd. dolerių. *INTERFAX*

* **KAIP GYVENTI?** Daugelyje Rusijos regionų iškilo tiesioginis pavojus šimtų tūkstančių žmonių gyvybei dėl šilumos ir elektros energijos stygiaus. Su tokiu pareiškimu į Rusijos vadovybę kreipėsi Rusijos Federacijos įgaliotinis žmogaus teisių klausimams Olegas Mironovas. Vladivostoke žmonės išėjo į gatves, reikalaudami išmokėti penkis mėnesius nemo-kėtus atlyginimus. "Nėra vandens, šilumos, šviesos, atlyginimų. Kaip gyventi?", – skelbė jų plakatai. *ITAR-TASS*

Žinios iš lietuviškųjų telkinių

New York, NY

PARAMA STUDIJUOJANTIEMS ŽURNALISTIKĄ LIETUVOJE

Šiandien didelis dėmesys skiriamas lietuviškai žiniasklaidai ir jos darbuotojams. Lietuvos žurnalistai gana dažnai barami, ir kai kada net be reikalo, priekaištaujant jiems dėl jų skirtingo pasirodymo sovietmetyje spaudos darbu. Tuometinė spauda buvo daugiau skirta partinei propagandai, o ne tikslų žinių teikimui. Ten – per mažą savikritikos, jie daug prisideda prie nuolatinio lietuvių kalbos darymo, nekovoja prieš jį ir t.t.

Vilniuje esantis Žurnalistikos institutas stengiasi ruošti lietuvišką žurnalistų pamainą, labiau laikantis Vakarų

pasaulio žiniasklaidos reikalavimų, skiriant ypatingą dėmesį tyrai lietuvių kalbai išlaikyti. Išeivijoje mirusių trijų žinomų žurnalistų – Henriko Blazo, Vytauto Gedgaudo ir Salomėjos Narkeliūnaitės – vardais, jų giminių ir draugų pastangų dėka yra įsteigti trys premijų fondai remiantys studijuojančius žurnalistiką Lietuvoje. Tuos fondus prižiūri Lietuvių žurnalistų sąjungos valdyba Amerikoje, o jų pinigų globoja Tautos fondas. Iš tų vardinių žurnalistikos fondų kiekvienų metų pavasarį bus išmokomos vienkartinės premijos po 250 dolerių trims

pažangiausiems 3-ojo ar 4-ojo kurso studentams, kuriuos parinks ir pasiūlys LŽS valdybai Lietuvos žurnalistikos instituto vadovybė.

Stengiamasi, kad šie žurnalistikos fondai išsilaikytų neribotą laiką. Žinoma, to siekiant, jiems reikės papildomų įnašų. Kas norėtų juos paremti, rašykite čekius *Lithuanian National Foundation* vardu ir siųskite sąjungos valdybai - *Lithuanian Journalists Association, 71 Farmers Avenue, Plainview, NY 11803*.

Kęstutis K. Miklas
Lietuvių Žurnalistų sąjungos valdybos pirmininkas

St. Petersburg, FL

SEKMADIENIS JAUKIUOSE LIETUVIŠKUOSE NAMUOSE

Kaip galėčiau rašyti, neprisimindamas skaitytojų akių, kaip galėčiau montuoti savaitraščio puslapius, neišvaizduodamas tų, kurie juose ieškos savęs? Todėl susitaukęs dienele kitą (nesvarbu, kad prieš tai ir po to teks kelias naktiles padirbėti), vėl leidžiuosi į kelionę. Kasmet vis daugiau skaitytojų tampa mano gerais pažįstamais. Tai kaip galiu jų neapplanstyti? Norisi į mielus, kaskart naujais bruožais sušvintančius veidus pažvelgti, tiek pasaulines, tiek ir "suvisai vietines" naujienas aptarti, pagaliau, net iš toli užklydusį svečią su jais supažindinti.

Ne pirmą kartą lankausi Floridoje, kurios kontūrai žemėlapyje šiek tiek primena Kuršių neriją. Į vandenų platybes atkištas pirštelis, pasipuošęs nuostabiais gamtos rūbais, tik, žinoma, daug kartų didesnis. Bet juk ir pati Amerika, oho, kiek kartų didesnė už Lietuvą. Ilga kelionė nuo *Cleveland, OH* iki *St. Petersburg, FL* nė kiek nebaugina: akys nuo kompiuterio pasiils, po kalnų viršūnes ir neaprepiamas lygumas pasižvalgo, tokių didmiesčių, kaip *Atlanta, GA* išpūdi pasigauna. Pasirodo, įmanoma ir per vieną parą, be nakvynės pusiaukelėje, 1200 mylių įveikti. Jei turėtum laiko, galėtum ir tris paras važiuoti: daug ką, iš greitkelio išsukęs, pamatytum ir sužinotum. Tačiau labiausiai norisi išvysti tą gražų lietuvių telkinį. Ten visada gali rasti, ko pačiam

pasimokyti ir kitiems perduoti.

Lapkričio 26-oji – sekmadienis. Po pakilių Mišių – po iš Lietuvos atvykusio jauną kunigą Julijaus Sasnausko tikrai nekasdieniško pamokslą apie Karalių Kristų (kuriam tiesiog neįmanoma pritaikyti tradicinio – žemiškojo – valdovo įvaizdžio), Vyčio ženklais pažymėtų automobilių virtinės pasuka į Lietuvių klubą. Jau daug metų gyvuoja ši graži tradicija. Kaip rengti popietes, kad žmonės jose dalyvautų neraginami, daug galėtų papasakoti Angelė ir Albinas Karniai, Jonas Gudonis, Mečys Šilkaitis, Dalila Mackialienė, Antanas Jonaitis, Genovaitė Modestienė, Juozas Šulaitis ir daugybė kitų *St. Petersburg* ir jo

aplinkėse gyvenančių lietuvių. Šį kartą džiaugiasi, pamatę nemažai jaunesnių lankytojų, didelį būrį svečių, su kuriais visi susirinkusieji buvo supažindinti, gerai pasirodusius popietės vedėjus bei pranešėjus. Išvydome atvykusius iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos bei kitų Lietuvos vietovių, besisvečiuojančius Čikagos ir kitų telkinių lietuvių. Teko pasišnekėti su inžinieriumi Albinu Smolinsku. Jau seniai sulaukęs pensijinio amžiaus, bet išlikęs tokiu ažuolu, kad jo energijos ir daug jaunesni galėtų pavydėti. Prižiūri milžinišką *Midway* oro uosto statybą, dalyvauja lietuviškoje visuomeninėje veikloje. Jį dažnai galima sutikti "Seklyčioje". Inžinierius Albinas kartu su ki-

Aldona Andriulienė ir Genovaitė Modestienė įsitikinusios, kad *St. Petersburg, FL* vyresniųjų skaučių "Židinio" veikla bus įdomi ir naudinga.
Jono Jasaičio nuotr.

NAUJOJI JAV LB KRAŠTO VALDYBA

JAV LB Taryba patvirtino Krašto valdybos pirmininko Algimanto Gečio pateiktą valdybos sąrašą. Trijų metų kadencijai patvirtinti šie asmenys:

Dr. Romualdas Kriaučiūnas – vykduotysis vicepirmininkas ir vicepirmininkas organizaciniams reikalams;
Algirdas J. Rimas – Visuomeninių reikalų tarybos pirmininkas;
Birutė Jasaitienė – Socialinių reikalų tarybos pirmininkė;
Dalilė Polikaitienė – Švietimo tarybos pirmininkė;
Marija Remienė – Kultūros tarybos pirmininkė;
Liūtas K. Jurskis – Ekonominės reikalų tarybos pirmininkas;
Sesuo Margarita Bareikaitė – Religijinių reikalų tarybos pirmininkė;
Dr. Stasys Bačkaitis – vice-

pirmininkas mokslo reikalams;

Dalia Tvaskutė-Badarienė – vicepirmininkė "trečiosios bangos ateivių" reikalams;
Juozas Ardys – vicepirmininkas finansų reikalams;
Rimas Gedeika – vicepirmininkas sporto reikalams;
Vidmantas Rukšys – vicepirmininkas jaunimo ir informacijos reikalams;
Ramutis M. Pliūra – išdinininkas;
Teresė M. Gečienė – sekretorė ir narė informacijai;
Rimantas Stirbys – vicepirmininkas administracijai ir reikalų vedėjas.

Naujoji Krašto valdyba pradėjo eiti savo pareigas š. m. gruodžio 2 d.

Regina Narušienė
JAV LB Tarybos
prezidiumo pirmininkė

tais telkia lėšas našlaičių globai Lietuvoje. Jis – šio globos komiteto išdinininkas.

Sugrįžo ir floridiškiai, per vasarą gyvenę vėsesnėse valstijose. Kažkas pajaukavo: "Kai jie ima grįžta, pasidaro aišku, kad žiema prasideda." (O kaip kitaip, jei Floridoje tradicinės lietuvių žiemos visai nebūna?)

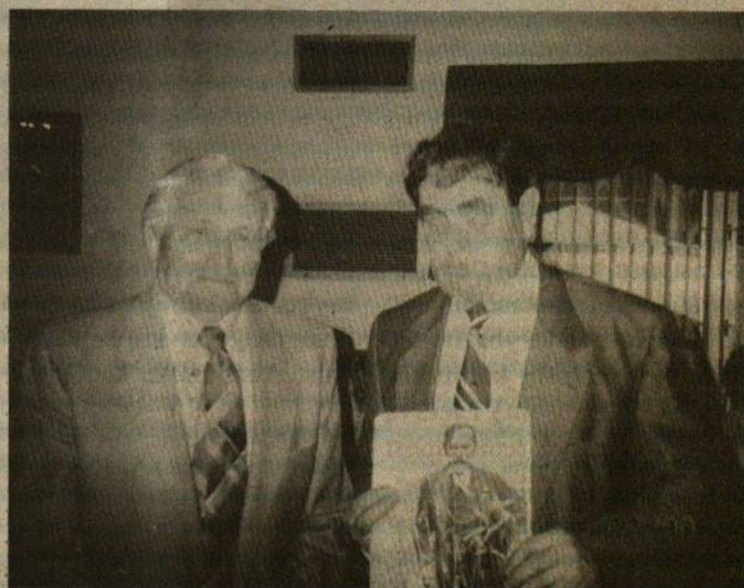
Išsklausėme gana įdomų pasisakymą, iš kurio sužinojome, kad Lietuvos Seime netik dr. Kazys Bobelis išseivius atstovauja. Ne vienas apgailėstavo, kad prieš rinkimus

apie advokatą Romaną Sedlicką, gyvenusį *Rochester, NY*, išeivijoje beveik nekalbėta. Todėl ir čia gyvenančių Lietuvos piliečių balsais nepasinaudota.

Ir patys floridiškiai iš kitų mokosi. Tikriausia klyvlendiečių pavyzdžiu sumanyta įkurti vyresniųjų skaučių "Židinį".

Jau kelis kartus teko klausytis M. Šilkaičio parengtos "Pasaulio ir Lietuvos įvykių" apžvalgos. Susidarė įspūdis, kad šie pasakojimai

(Nukelta į 6 p.)

Lionginas Izbičkas (kairėje), įteikęs ypatingos vertės dovaną – išsaugotą 1939 metų laidos žurnalo "Karys" 33-ąjį numerį – "Dirvos" redaktoriui Jonui Jasaičiui, dalyvavusiam Lietuvos kariuomenės šventės minėjime *St. Petersburg, FL*.

Dr. Irenos Virketienės nuotr.

Parduodamas arba išnuomuojamas dviejų kambarių butas Vilniaus centre, ramioje vietoje senamiestyje, netoli Katedros aikštės. Kaina – \$70,000. Butas galėtų būti įrengtas pagal pirkėjo pageidavimus. Skambinti į Čikagą tel. (312) 491-0492 po 19 val.

SEKMADIENIS JAUKIUOSE LIETUVIŠKUOSE NAMUOSE

– vis labiau apgalvoti ir pateikiami su didžiule pagarba klausytojui. Pranešimai sugrupuoti taip, kad atskleistų ne tik faktus, bet ir jų priežastis bei tarpusavio ryšius. O šalia datų, skaičių ir vardų – gražiai pritaikytų šelmiškų

(Atkelta iš 5 p.)

posakių pluoštelis.

Tą popietę buvo paminėta Lietuvos kariuomenės diena. Deja, ir dabar dar pasitaiso manančių, kad Lietuvai karinių pajėgų visai nereikia. Tačiau "kas neturi savos ka-

riuomenės, tas šeria svetimą". Išsamų pranešimą, skirtą tai sukakčiai, perskaitė buvęs klyvlendietis A. Jonaitis. Šiek tiek sutrumpintą jo tekstą pateikiame visiems "Dirvos" skaitytojams.

Jonas Jasaitis

Lietuvos kariuomenės dienos minėjimas Floridoje

Lapkričio 23-ioji - Lietuvos kariuomenės diena. Šią dieną 1918 metais buvo įkurta Apsaugos Taryba, paskirtas pirmasis pulko vadas ir jam įsakyta pradėti formuoti pulką. 1920 metais 3 laipsnių kryžius "Už Tėvynę" buvo pervardintas "Vyčio kryžiumi". 1923 metais Lietuvos kariuomenei buvo nustatyta lapkričio 23-iąją taip pat minėti ir Vyčio kryžiaus šventę.

ANTANO JONAIČIO PRANEŠIMAS

(Spausdinama sutrumpintai)

Ačiū už suteiktą garbę Lietuvos ginkluotųjų pajėgų atkūrimo minėjime tarti keletą minčių *St. Petersburg, FL* lietuviams ir svečiams.

Kai po ilgų vergijos metų Lietuvos Valstybės Taryba Vilniuje paskelbė Nepriklausomybės aktą, tautos atgimimo dainius prel. Maironis parašė visiems laikams atmintini žodžius: "Jauna, laisva, pati savęs valdovė, į tautų tarpą stojo Lietuva." Žvelgiant į praeitį, tai buvo tik pradžios pradžia. Visos Lietuvai priklausančios gubernijos – Gardino, Suvalkų, Kauno ir Vilniaus – vokiečių okupuotos. Kraštas per tuos trejus metus – nualintas. Buvęs valstybės elitas – bajorai ir dvarininkai – sulenkėję. Miestuose gyventojų daugumą sudarė svetimtaučiai.

Valstybės taryba ir pirmasis Ministerių kabinetas kūrė nepriklausomą Lietuvą be kariuomenės, remdamiesi tautų apsisprendimo teise. Ministerių kabinete nebuvo nė vieno karininko. Prof. A. Voldemaras vadovavo net trimis ministerijoms. Spausdinamas organizuoti kariuomenę atsikalbinėjo, kad kariuomenė – Lietuvai nereikalinga. Anot jo, Latvijai ir Estijai gal ir bus sunkumų įtvirtinti nepriklausomybę, bet Lietuvai kliūčių nėra ir būti negali, kadangi Lietuva yra buvusi didelė valstybė, turinti garbingą istoriją, jau 13-ame šimtetyje turėjusi krikščionių karalių Mindaugą.

Bet išėjo atbulai. Estijai ir Latvijai teko kovoti su

dviem priešais – bolševikais ir bermontininkais, o Lietuvai – su bolševikais, bermontininkais, lenkais, Klaipėdos krašte – su prancūzais. Nors mes visi mažiau ar daugiau mokėmės Lietuvos istoriją, tur būt niekam nebuvo aišku, kodėl kariuomenės organizavimas buvo uždelstas net 9 mėnesius. Mums spauda ir politikai "aiškino", kaip keli tūkstančiai karių ginklus ir amuniciją išgijo mainais už lašinius ir kiaušinius. Tik Karo mokykloje buvo aiškinama kitaip. Tiksliai neprisimenu, kažkokiam susirinkime, aukšto rango karininkas išsitarė, kad 1918 metais Lietuvai nepriklausomybę davė Dievas ir Vokietija.

Kaip minėjau, pirmame ministerių kabinete nebuvo nė vieno karininko. Civiliai politikai nesuprato, kad kiekviena valstybė turi turėti kariuomenę, kad kariuomenė yra ne tik krašto laisvės gynėja, bet ir vyriausybės norų vykdytoja. Platesne prasme, vyriausybė tik turėdama jėgos kumštį, gali priversti kai kuriuos krašto gyventojus paklusti jos įsakymams, skelbti mobilizaciją, uždėti mokesčius ir t.t. Gal tikrai Lietuvai kariuomenė nebūtų buvusi reikalinga, jeigu nebūtų buvę agresyvių kaimynų – Lenkijos ir sovietų Rusijos. Lenkija, vos atgavusi nepriklausomybę, neskubėjo užmegzti draugiškų santykių su kaimynais. Atsiminusi, kad Lietu-

vos teritorija siekė nuo Baltijos iki Juodosios jūros, savo naudai išsiaiškino istoriją sakydama, kad Jogaila Lietuvą prijungė prie Lenkijos karūnos. Per Lietuvos teritoriją įsiveržė į Ukrainą.

Rusijoje po dviejų revoliucijų valdžią pasigrobė įvairaus plauko agitatoriai, pasivadinę komunistais. Šiek tiek "apsitvarkę" viduje, spėję sunaikinti inteligentiją, karininkus ir dvasiškius, kartojo gana skambų šūkį: "Laisvė, brolybė, vienybė". Prie jo pridėjo marksistinį sakinį: "Visų šalių proletarai, vienykitės!" ir pradėjo ruošti pasaulinei revoliucijai. Prie Lietuvos sienos, Gudijoje, turėtus dalinius papildė. Iš jų greitai išaugo brigados, pulkai ir divizijos. Kad šiek tiek pateisintų invaziją į Lietuvą. Maskvoje sukūrė "tarybinės Lietuvos vyriausybę". Latvija įsitvirtino kunigaikštienės Birutės tėviškėje – Palangoje. Lietuva savo kariuomenės vis dar neturėjo.

Pagaliau ir Voldemaras suprato, kad be kariuomenės Lietuva egzistuoti negalės. Lapkričio 23 d. jis pasirašė raštą, kad įsteigiama Apsaugos tarnyba. Žodžio "kariuomenė" ištarti nedrįso. Bet tuo metu Vilniaus gatvėse jau patruliavo Pilsudskio legionai. Sulenkėję miestiečiai šaukė: "Ryba, taryba, važiuokite į Kauną!" Vilniuje organizuoti kariuomenę nebebuvo galimybės. Į Alytų išvyko 30

Antanas Jonaitis skaito pranešimą apie Lietuvos kariuomenės atkūrimą ir kovas dėl nepriklausomybės išsaugojimo *St. Petersburg, FL* lietuvių klube.

Jono Jasaičio nuotr.

St. Petersburg, FL lietuvių svečiai: trumpų atostogų į Floridą atvykęs čikagietis inž. Albinas Smolinskas su žmona ir klaipėdietė gydytoja Irena Virketienė (viduryje).

Jono Jasaičio nuotr.

karininkų, tiek pat kareivių, 15 medicinos sesučių. Tai tokia buvo mūsų kariuomenės kūrimosi pradžia.

Tuo laikotarpiu pasikeitė ir Lietuvos vyriausybė. Ministeriu pirmininku pakviestas Mykolas Šleževičius, gabus politikas, geras kalbėtojas. Žinodamas, kad mobilizacijos skelbti negali, kreipėsi į lietuvių tautą su garsiuoju atsišaukimu. "Kai tėvynė – pavojuje". Ministerio balsą išgirdo Lietuvos vyrai. Daugiausia tai buvo iš šiaudinių pastogių kilęs jaunimas, kaimo berniokai. Savanoriai į nurodytas vietas rinkosi dešimtimis ir šimtais. Greit jų buvo netoli 5 tūkstančių. Bet tie kariai neturėjo uniformų, neturėjo ginklų ir amunicijos, neturėjo lauko virtuvių, viso to, ko būtinai reikia, prasidėjus kovoms. Lietuvos vyriausybė, kreipėsi į Vokietiją, prašydama, kad padėtų apginkluoti Lietuvos kariuomenę.

Vokietija karą jau buvo pralaimėjusi, bet liko neokupuota, o jos kariuomenė – nenuginkluota. Nenorėdama turėti reikalų su "raudonosios armijos" gaujomis, pažadėjo tą armiją sulaikyti linijoje "Gardinas-Daugpilis", o mūsų kariuomenei duoti ginklų, amunicijos ir kitokio kariško turto už 142 milijonus markių. Nežinau kodėl, bet Vokietijos parama mūsų kariuomenei per visą nepriklausomybės laikotarpį buvo slepiama nuo Lietuvos visuomenės.

Vos spėjo savanoriai šiek tiek prisitaikyti uniformas, kurios buvo vokiškos, pasimokyti, kaip užtaisyti ginklus. Praėjus vos porai mėnesių nuo kariuomenės organizavimo pradžios, kariai gavo įsakymą – išvyti bolševikus iš Lietuvos. Iš istorijos žinome, kad vyko kietos kovos dėl daugelio Lietuvos miestų. Žinome, kad pirmasis žuvęs kovose dėl laisvės karininkas yra Antanas Juozapavičius, o

pirmasis fronte žuvęs karys – Povilas Lukšys. Didesnės kautynės daug kartų aprašytos spaudoje. Nežinau tik, kodėl beveik visai pamirštos svarbios Jiezno kautynės.

Bolševikai jau buvo užėmę didelius Lietuvos teritorijos plotus. Daug raudonosios armijos karių buvo sutraukta Jiezno apylinkėse. Tik nebuvo aišku, kuria kryptimi jie ruošiasi pulti: Kauno ar Alytaus. Vasario 10 d. mūsų kariuomenė puolė Jiezną, bet puolimas nepasisekė dėl iš anksto apgalvotos karininko Cetuchino išdavystės. Savo vadovaujamą dalinį jis nuvedė pas bolševikus. Vienos bolševikų kuopos vadas buvo lietuvis Auglys. Nenorėdamas kovoti su saviškiais, jis perbėgo pas lietuvius. Bolševikai labai žiauriai elgėsi su belaisviais, norėjo juos visus išžudyti, tačiau bolševikų karininkas Stepas Puzinas, įtikindamas ir grasindamas ginklu, sulaikė bolševikus nuo šio žiaurumo. Vėliau S. Puzinas pasitraukė iš raudonosios armijos, tarnavo 2-ajame pėstininkų pulke,ėjo kuopos vado pareigas.

Vasario 12 d. puolimas buvo pakartotas. Mums talkininkavo 2 kuopos vokiečių. Bolševikų tarpe kilo panika: bėgo visi, net ir jūrininkų kuopa, kuri taip "narsiai kovojo" su lietuviais belaisviais. Vokiečiai nušovė besitraukiančių bolševikų kolonos pirmųjų ir paskutiniųjų vežimų arklius. Taip buvo sutrukdytas pasitraukimas, o visi ginklai ir kitas turtas pateko į lietuvių rankas. Bet apie 30 Lietuvos karių dingo be žinios.

Ir taip, žingsnis po žingsnio, miestas po miesto buvo išlaisvinta visa Lietuvos teritorija. Priešas nustumtas už Dauguvos.

Vos užbaigus kovas su raudonaisiais bolševikais, šiaurės Lietuvoje atsirado naujas priešas – bermontininkai. (Pabaiga - kitoje laidoje)

Jaunimo puslapis

ISTORIJS PAMOKOS "AUŠROS" AUKŠTESNIOJOJE LITUANISTINĖJE MOKYKLOJE

Ši pusmetį mes, "Aušros" aukštesniosios lituanistinės mokyklos mokiniai, istorijos pamokose mokomės apie 1939-1953 metų laikotarpį. Per tuos sunkiuosius okupacijos metus (nuo 1940) lietuvių tauta suskilo į keturias dalis: 8% Lietuvos gyventojų žuvo Lietuvoje, 17% buvo ištremti, 11% išvyko iš Lietuvos ir 64% liko. Kad mums pamokos būtų įdomesnės ir kad geriau išmoktume mokytoja pakvietė svečių, kurie pergyveno šį laikotarpį. Jie mums labai įdomiai papasakojo savo atsiminimus ir rodė knygas, dienoraščius, nuotraukas, laiškus ir kitus daiktus, kurie mums padėjo išvaizduoti to laikotarpio gyvenimą.

Pirmoji pas mus atvyko p. Dalia Staniškienė. Ji papasakojo apie savo tėvą, kuris 1940 m. buvo suimtas, o 1941 m. ištremtas į Sibirą.

Tada ji buvo maža mergytė. Mums didelį įspūdį padarė pasakojimas, apie tai, kaip jis išgyveno tą siaubingą pragarą Sibire, tačiau jam padėjo išgyventi tikėjimas Dievu.

Po kelių savačių mus aplankė 10-ojo skyriaus mokinio Vėjo Belzinsko močiutė p. Aldona Miškinienė. Ji papasakojo, kaip gyvenimas rusų ir vokiečių okupuotoj Lietuvoje atrodė vaiko akimis ir kaip ji su šeima keliavo į Vokietiją su arkliuku ir traukiniu. Labai buvo įdomu klausytis jos pačios asmeniškų prisiminimų.

Pono Juozo Plačo mums asmeniškai surašytus atsiminimus perskaitė p. Mokytoja, nes jis negalėjo atvažiuoti iš Čikagos. Jis su žmona ir apie 30 kitų lietuvių laivu bėgo į Švediją. Užėjus audrai, tik per plauką nenuskendo, bet laimingai nuplaukė į Švedijos Gotlando salą. Švedai su jais

"Aušros" aukštesniosios lituanistinės mokyklos mokiniai su paskaitininke – mokytoja Aldona Miškiniene. Iš kairės: Agnė Majorovaitė, Greta Augytė, Milda Maciulevičiūtė, Vėjas Belzinskas, mokyt. A. Miškinienė, Teresė Paškonytė, Vaiva Bučmytė ir Vesta Dvareckaitė.

• Vidos Bučmienės nuotr.

labai gerai elgėsi. Mes nustebome, kad švedai buvo jiems tokie geri. Palyginus su kitais pabėgėliais, į Švediją pabėgusieji gyveno puikiai, kaip rojuje.

Dvi pamokas mūsų Mokytoja pasakojo savo atsiminimus ir skaitė iš savo tėvo dienoraščio apie 1941 m.

Baisų birželį, 1941-1944 vokiečių okupaciją, bėgimą iš Lietuvos traukiniu ir gyvenimą Austrijoje ir Vokietijoje iki karo pabaigos. Dar sulauksime ir daugiau svečių, kurie papasakos apie savo gyvenimą Lietuvoje, Sibire ir Vakaruose šiuo siaubingu laikotarpiu.

Šiomet mes naudojame naują istorijos vadovėlį, parašytą Broniaus Makausko. Per vasarą perskaitėm ir dabar dalimis aptariame Elenos Juciūtės istorinį romaną "Ažuolynėlį".

Vaiva Bučmytė
ir Vesta Dvareckaitė
– 11 skyriaus mokinės

LIETUVIUKAI PRISIDĖJO PRIE MOKYKLOS KOMANDOS SĖKMĖS

Gal ir nedidelis, bet įdomus stropių lietuviukų būrelis lanko St. Paschal Baylon katalikišką mokyklą Highland Heights priemiestyje. Tai Vėjas ir Laimis Belzinskai, Nida, Nick ir Matt Halal, Chad Bacevice, Andrius Stankus, Vytas Idzelis ir tur būt dar keletas, su kuriais neteko susipažinti. Chad Bacevice yra Šv. Jurgio parapijos klebono kun. Juozo Bacevičiaus brolio, adv. John Bacevice sūnus. Jis ir Andrius Stankus žaidžia St. Paschal Baylon mokyklos vyresniųjų – 7-ojo ir 8-ojo skyriaus – futbolo komandoje. Ši komanda, laimėjusi visas rungtynes, tapo Cleveland, OH diecezijos Rytinės apygardos čempionais.

Lapkričio 5 d. Baldwin-Wallace kolegijos Finnie stadione jie žaidė su Vakari-

nės apygardos laimėtojais – St. Thomas More mokyklos futbolininkais dėl diecezijos čempiono vardo. Po atkaklios kovos St. Thomas More atstovai laimėjo: 16:12. Todėl St. Paschal futbolininkams atiteko antroji vieta. Rungtynes įdomiai aprašė "The News Herald" ir "Catholic Universe Bulletin".

Andrius Stankus buvo paskelbtas St. Paschal Baylon futbolo komandos nudingiausiu žaidėju ir apdovanotas specialiu žymeniu. Atėinančiais metais jis su draugais planuoja lankyti St. Ignatius jėzuitų gimnaziją. O Chad Bacevice kitais metais dar bus 8-ajame skyriuje ir žais St. Paschal komandoje.

Dr. Viktoras Stankus

St. Paschal Baylon katalikiškos mokyklos futbolininkai – komandos, iškovojuosios antrąją vietą Cleveland, OH diecezijoje, nariai (iš kairės): Nick Palmieri, treneris Terry Ward, Bryan Herbe ir Andrius Stankus.

Dr. Viktoro Stankaus nuotr.

Vaivorykštė

Yra pasaulyje dalykų, apie kuriuos žinome, kad jie egzistuoja, kad jie svarbesni už daugelį materialaus pasaulio reikalų. Jiems įvardinti nereikia daugelio žodžių. Vienas iš tokių, magiškomis gijomis apipintų reiškinių, yra vaivorykštė. Argi ji nėra tiltas tarp tikrovės ir išvaizduojamo pasaulio? Kokiame pasaulio kampelyje bebūtume, visuomet liekame sužavėti jos grožiu ir magija. Pažvelkite į ją, pajuskite ją savo vidumi...

Lietuvių mitologijoje vaivorykštė vadinama "laumės juosta". Viena mite

sakoma, kad ją išaudė laumė. Kartą trys laumės audė juostas. Išauštas iškėlusios apžiūrino, kuri – gražiausia. Pasirodė, jog trečiosios. Ją ir pakabino danguje. Kitame mite sakoma, kad laumė, vejama raganos, pametė juostą, kuri po lietaus ir pasirodžiusi danguje. Trečioji legenda pasakoja apie laumę Vaivą, tapusią dievo Perkūno žmona. Vaiva išaudusi stebuklingo grožio juostą, sužavėjusią Perkūną, kuris už tai ją pamilęs ir vedęs. Tačiau Vaiva turėjusi savo numylėtinį – ne-

paprastą dainių Straublį. Jis pagrobęs tą juostą, kaip prisiminimą apie mylimąją. Kai Straublys ištiesia ant dangaus laumės Vaivos juostą, Perkūnas ima jį persekioti, riaumodamas baisy balsu – griautiniu.

Naujosios Zelandijos mitologijoje mirusieji genties vyresnieji vaivorykšte persikelia į naujuosius namus. Kai kuriose kitų tautų legendose vaivorykštės lankas yra vandens srautas, iš kurio geria danguje esančios sielos.

Norvegijoje ant vaivo-

rykštės tilto stovi gigantas Heimdalas, saugantis dievų buveinę – Asgardą. Jo klausas – tokia puiki, kad jis girdi, kaip auga žolė. Valkirijos sparnuotais vežimais į Valhalį – taikos ir prabangos šalį, esančią Asgarde, vaivorykštės tiltu veža kovoje kritusius norvegų didvyrius.

Grenlandijos mitologijoje vaivorykštė yra dievų drabužių siūlės. Kanų saloje vaivorykštės deivė yra Anuenue. Mergaitė, vardu Ua (lietus) nukrito nuo uolos. Anuenue savąja vaivorykštės juosta pagavo mergaitę ir taip ją išgelbėjo. Užaugusi ji ištekėjo už priešų genties vado sūnaus. Po jų vedybų saloje iš-

viešpatavo taika.

Stony gentis tikejo, kad pradžioje gyveno milžinai. Vieną dieną jų vadas iš dangaus nusikabino milžinišką (vaivorykštės) lanką, ruošdamasis medžioklei. Tačiau kai jis pagriebė tą lanką, šis prarado spalvas. Vadas supyko ir sviedė lanką į kalvą. Atsitrenkęs lankas sudužo ir įkrito į ežerą. Kartais, saulei tekant, ežero vandenyje matosi sudužusio lanko vaivorykštė. Galingos dvasios sukūrė mažesnius lankus, kuriuos ir regime danguje.

Vokietijos pasaulio sukūrimo mite vaivorykštės taurė-

(Nukelta į 8 p.)

KAI MUS ŠAUDĖ...

(Buvusio tremtinio
ir politinio kalinio
prisiminimai)

(Tęsinys. Pradžia - 46 nr.)

Kai mano motina iš ruginių miltų išvirdavo putrą, jis ant vienos šlaunytės atsiirdavo, iš rankų neišleisdamas medinio dubenėlio ir šaukšto. Šura neverkė, nemaldavo ir nereikalavo, tik gailiomis akimis ieškojo mano motinos žvilgsnio. Po mėnesio, mano motinos pamaitintas, jis atsis-tojo ant kojų. Kai 1989 m. nuvažiavau parsivežti tėvų palaikų, jo motina ašarodama dėkojo, sakydama: "Jeigu ne tavo mama, Šura nebūtų išgyvenęs." Ji pasigyrė, kad Šura tapo žymiu, turtingu žmogumi – Tiumenėje taksistu dirba.

Arčiau lentpjūvės, mediniuose barakuose, kuriuose knibždėjo tarakonai ir blakės, sausakimšai prigrūdo daugia-vaikių šeimų. Sunku buvo klausytis alkanų vaikų, prašančių duonytės, klyksmo. Jie nekantriai laukdavo motinų, grįžtančių iš darbo, už kurį gaudavo tik grašius. Liūto dalį pasiglemždavo ir pragerdavo viršininkai – buvę frontininkai. Nemėgink ieškoti tiesos! Girti viršininkai, kvatodami kartojo: "Do Moskvvy daleko, do Boga visako. (iki Maskvos – toli, iki Dievo – aukštai). Čia mes – šeim-ninkai."

Tremtinių tarpe buvo daug jaunimo, Lietuvoje padėjusio partizanams, veikusio pogrindžio organizacijose. Matydami cinišką susidorojimą, negalėjome tylėti. Todėl 1948 m. vasarą Kazimieras Jankauskas pasiūlė įkurti draugiją "Priesaika ištremime". Žodis "priesaika" turėjo ypatingą reikšmę. Kiekvienas įstojęs narys neoficialiai prisiekdavo vykdyti draugijos programą. Draugija veikė pagal trejetų sistemą: vienas narys palaikė ryšį tik su dviem kitais, kuriuos jis pats įtraukdavo.

Pirmiausia įkūrėme savišalpos fondą. Pinigus aukodavo daugiau uždirbantys, jauni žmonės. Daugiavai-kėms šeimoms ir seneliams juos paskirdavo bei išdalindavo draugijos nariai. Kiek

vėliau išsigijome valtį ir tinklus. Žvejoti nedraudė. Žvejo-davome naktimis, nuo darbo atliekamui laiku. Pagaudavo-me nemažai žuvies, kurią dalindavome vargstančioms šei-moms.

Rinkome žinias apie vykdomą fizinių bei dvasinių smurtą. Šapirografu spausdinome ir leidome periodinį laikraštėlį "Toli nuo Tėvynės". Karo, kurio visi laukėme ir tikėjome, atvejui jaunimą ruošėme pasitraukimui į taigą. Kadangi ištremtieji mūsų tautiečiai masiškai mirdavo, atidarėme atskiras lietuvių kapi-nes, aptvėrėme jas dailia tvo-rele. Jaunimo tarpe, kiek įma-nydami, puoselėjome tautos dvasines vertybes. Vieni ki-tiems padėdami, pradėjome statyti nedidelius namelius. Įsikūrė atskira lietuvių kolo-nija su gėlių darželiais ir šventinėmis tradicijomis. "Šeimininkams" labiausiai nepatiko, kai didelėmis gru-pėmis užgriūdavome įstaigas, ypač buhalterijas, reikalauda-mi laikytis tvarkos, bent jau nelaužyti sovietinių įstatymų. "Bildukų" (išdavikų ir skun-dikų) mūsų tarpe beveik neat-sirado, nes verbuojami mūsų tautiečiai kratėsi Judo amato.

Draugijos įstatus ir pro-gramą siuntėme į kitus trem-tinių rezervatus. Jurginsko ra-jone įsikūrė naujas draugijos skyrius, kuriam vadovavo K. Jankausko kraštiečiai Antanas Kybartas.

Draugijos veikla tęsėsi beveik trejus metus – iki 1951 kovo 4 d., kada buvo suimtas K. Jankauskas. Po kelių dienų suėmė Antaną Volungevičių, Leoną Sidarą, Vaclovą Capliką ir mane. Kovo 8 d. buvau iškviestas į rajono komendatūrą. Suėmi-mo orderį perskaitė Tiume-nės srities MGB viršininkas pulkininkas Uralov. Piktdžiugiskai nusiteikęs Baikalo rajono operatyvinis įgalioti-nis majoras Paljanov, įsakęs pakelti rankas, mane iščiupinėjo ir šypsodamasis uždėjo antrankius. Čekistas turėjo dėl ko džiūgauti, nes tik da-bar suprato, kas jam trukdė vykdyti skrupulingai planuo-

Vytautas Kaziulionis

jamą agentūrinį darbą. Palja-nov dirbo atsidavusiai, į mū-sų kombinatą iš rajono pasi-rodydavo tartum vaiduoklis, vilkėdamas civiliais drabu-žiais, kartais net užsitempęs darbinę "šimtasiulę". Ver-buojamus ar anksčiau užver-buotus agentus jo patikėtiniai kviesdavo nepastebimai: nu-kreipdavo į gaisrinę, į sargo namelį prie arkliidžių arba į konspiracinius savo patikėti-nių nuosavus namus. Tačiau nė karto "Žavero" (pravarde parinkome iš V. Hugo roma-no "Vargdieniai") pasirody-mas neišslydo iš mūsų drau-gijos narių akiračio, nesvar-bu, kad iškvietai vykdavo naktimis. Lankytojus pasek-davo mūsų vyrai. Mes žino-jome, kurie mūsų tautiečiai lankėsi pas Paljanovą. Be to, ir jie patys, neištvėrę įtam-pos, dažniausiai kreipdavosi į bet kurį draugijos narį, pra-šydami patarimo. Paljanov verbuodavo gausiais pažadais ir pagąsdinimais, neretai rem-damasis iš Lietuvos gautomis žiniomis apie ryšį su partiza-nais ar kitokią veiklą. Mūsų patarimai būdavo kategoriški: be jokių išsisukinėjimų atsi-sakyti bendradarbiavimo su juo.

Stebėdami Paljanovo "darbą", sužinodavome, kurie kitų tautybių tremtiniai pas jį lankydavosi. Perspėdavome savo tautiečius, ragindavome būti budriais. Iki mūsų su-ėmimo areštavo tik vienintelį mūsų tautietį K. Bielskų, ku-ris atvirai koneveikė sovietinę santvarką, melą, propa-gandą ir žmonių mulkinimą. Ne kartą prašėme jo elgtis at-sargiau. K. Bielskų nuteisė 10-čiai metų lagerio, iš kurio jis nebesugrįžo.

Paljanovą siutino bejė-giškumas ir nesėkmės, ver-buojant lietuvius. Savo įtūžį jis nukreipė prieš vietinį ko-mendantą, pas kurį mes du kartus per mėnesį privalėjomės atsižymėti. Žmonės eida-vo pas jį pasiskusti dėl nedo-ro viršininkų elgesio ir ap-gaudinėjimų, nes komendan-tas, nors ir čekistas, dar ne-buvo visai praradęs sąžinės. Baigėsi tuo, kad neatlaikęs Paljanovo priekabių, kome-dantas nusišovė. Tokiam žmogui čekistų gretose nebu-vo vietos. Tačiau veltui Pal-janov džiūgavo, mane su-ėmęs. Per tardymą išryškėjo jo darbo brokas ir jam vyres-nieji draugai nurovė majoro antpečius.

Areštuojant mane, be Uralovo, dalyvavo Tiumenės MGB karininkai-tardytojai – majoras Fialkovskij ir kapi-tonas Bykov bei keli žemes-

nio rango "krasnapagonščik-ai" (raudonantpečiai). Pulki-ninkas Uralov, tipiškąs žy-das, vadovavo suėmimui. Žy-dai, kiek įmanydami, patai-kavo bolševikams, save rusi-no, bent jau keisdami pavar-des: Cukermanai tapo Sacha-rovais, Bergmanai – Uralo-vais, Cimermanai – Kvartiro-vais ir t.t.

Daugiau nei parą važia-vome amerikoniškais džipais, kol įveikėme 250 km atkarpą, kol per sniego pusnis priartė-jome prie MGB pastato Tiu-menės miesto centre. Jo rūsyje, nuogai išrengę, apčiupinė-

jo drabužių siūles, išpjaustė sagas ir segtukus, atėmė dir-žą. Keletą kartų nufotogra-favo ir paėmė abiejų rankų pirštų antspaudus.

Prilaikydamas rankomis kelnes, atsidūriau gana erd-vioje kameroje Nr. 2. Kadan-gi atvykau, palikęs skurdžią lūšnelę, manęs nenustebino nuo drėgmės pajuodavusios sienos ir lubos, išpuvusios grindys. Kameroje riogsojo keli iš metalo vamzdžių suvi-rinti gultai, taburetė, spintelė ir nuolatinis kalinių palydo-vas – medinis kubilas tuštini-muisi, rusų vadinamas "para-ša".

(Tęsinys – kitoje laidoje)

XI LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖS VAIZDAJUOSTĖ (115 min.) JAU IŠLEISTA!

Viršelis papuoštas dail. G. Valiūnienės grafika,
R. ir D. Puterių nuotraukomis.

Kaina – 10 JAV dolerių (15 – Kanados dol.).

Persiuntimas – \$5.

Užsisakyti galima

Kanados Lietuvių Bendruomenės raštinėje.

Čekius rasyti: KLB/ XILTSS.

Siųsti į raštinę šiuo adresu:

1011 College St., Toronto, ON M6H 1A8

JAV LB KULTŪROS TARYBA SKELBIA RUGSĖJIS – SPAUDOS MĖNUO PAPIGINTA METINĖ PRENUMERATA NAUJIEMS SKAITYTOJAMS:

DIRVA _____ \$25.00 (vietoje 35.)

P.O. Box 19191
Cleveland, OH 44119-0191

DRAUGAS _____ \$65.00 (vietoje \$100.)

4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629

DARBININKAS _____ \$25.00 (vietoje 35.)

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

EGLUTĖ _____ \$10.00 (vietoje 15.)

13648 Kickapoo Trail
Lockport, IL 60441

LIETUVIŲ BALSAS _____ \$20.00 (vietoje 30.)

2624 W. 71 st. St.
Chicago, IL 60629

PASAULIO LIETUVIS _____ \$10.00 (vietoje 20.)

14911 127 th St
Lemont, IL 60439

PENSININKAS _____ \$10.00 (vietoje 15.)

2711 W. 71 st St
Chicago, IL 60629

BRIDGES _____ \$15.00 (vietoje 18.)

1927 W. Boulevard
Racine, WI 53403

LITUANUS _____ \$8.00 (vietoje 10.)

1501 E. So. Indiana Ave
Chicago, IL 60605

Lietuviškas laikraštis ar žurnalas –
puiki dovana bet kuria proga!

Vaivorykštė

(Atkelta iš 7 p.)

je Dievas laikė dažus ir spal-vino paukščius. Kenijoje tiki-ma, kad Dievas sukūrė lietų, ir visi pasaulio vandenys atsi-rando iš jo. Lietuv sustabdyti, Dievas sukūrė dvi vaivorykš-tes: siauresnę – vyriškąją ir platesnę – moteriškąją. Viena vyriškoji juosta nesugeba su-tramdyti lietaus. Tai pavyksta tik tada, kai ja seka moteriš-

koji.

Japonijos mitologijoje pirmieji žmonės – Isanagi ir Isananu – stovėjo ant plau-kiojančio dangaus tilto, kol buvo tverinama Onogoro sala. Tada jie nulipo į Žemę Nidzi (vaivorykštės) tiltu. Jie ste-bėjo gyvius ir sužinojo, kaip mylėtis. Jie stebėjo paukščius ir išmoko valgyti su lazdelė-mis.

Parengė Daiva Jaudegytė

Laiškas "Dirvai"

"DIRVOS" FONDAS

Neseniai "DIRVA" atšventė savo garbingą 85 metų amžiaus jubiliejų. Buvo tikrai iškilmingas spaudos balius ir minėjimas *Cleveland, OH*. Dviejų dienų programą vykusiai suplanavo LB apylinkės valdyba. Dalyvavo daug garbingų, nusipelnusių spaudos darbuotojų, kurie iš metų į metus brandino ir išsaugojo "Dirvą" iki 85 metų sukakties.

Tai gražus amžius ir laikraščio, ir žmogaus gyvenime. Taip jau yra gamtos sutvarkyta, kad žmogaus gyvenimas – toks trumpas, kad šimto metų nedaug kas iš mūsų sulaukia. Tačiau šis amžius laikraščiui nėra toks, kaip žmogui. Jei yra pakankamas skaičius žmonių, pasiryžusių dirbti, skaitytojų – skaityti, aukotojų – aukoti, tai laikraščio amžius nėra ribotas.

Dabar savaitraštyje skaitome "Dirvos" 85-erių metų sukakties proga Amerikos Tautinės Sąjungos ir "Vilties" draugijos paskelbto vajaus aukotojų sąrašus. Toliau sakoma, kad aukų vajus tęsiasi. Mano nuomone, šis būdas yra geras, bet laikinas. Aukos didėja ir mažėja. Kartais visai sumažėja ir aukotojų, ir aukų skaičius. Praeitį parodė, kad yra ir kitokie au-

Vytautas Šeštokas

kų rinkimo būdai, daug sėkmingesni, pranašesni, kitais pagrindais suplanuoti ir teikiantys pozityvių rezultatų. Turiu galvoje Lietuvių Fondą, kuris turi jau virš 10 milijonų, Tautos Fondą su beveik 2 milijonais ir "Draugo" dienraščio fondą su vienu milijonu dolerių, bet augančiu dar toliau. Pirmųjų dviejų didžiųjų fondų tikslai yra kitos paskirties nuo lietuvių laikraščių fondo. Tačiau "Draugo" milijoninis fondas – geras pavyzdys. Šio fondo direktorių valdyba, labai daug dirbant energingajam Broniui Juodeliui, pasiekė puikių rezultatų. Aukojusių 1000 ar daugiau dolerių pavardės surašytos garbės lentose.

Siūlau steigti "Dirvos" fondą. Per metus surengti keturis vajus. Didesniuose lietuvių telkiniuose sudaryti šio vajaus komitetus. Rengti "Dirvos" vardu pobūvius, o sekmadieniais parapijose organizuoti aukų rinkimą. Reikia duoti susipažinimui "Dirvos" laidas tiems, kurie jos dar neskaito. Aukų rinkėjai taip pat skatintų užrašyti "Dirvai" testamentu savo palikimą. Reikia pasamdyti pi-

nigų investavimo specialistus, kurie padėtų sparčiau didinti fondą, nei pinigus laikant tik banke.

"Dirvos" fondą būtų geriausia steigti *Cleveland, OH*, nes čia leidžiama "Dirva" ir čia yra "Vilties" draugijos valdyba. Svarbiausia, kad apie "Dirvos" fondą būtų skelbiama dažnai pasirodantiuose straipsniuose, minint aukotojų pavardes. Suprantama, kad dalis skaitytojų pasisakys, kad "mums užtenka tų fondų". Mano nuomone, skeptikų visuomet buvo ir bus. Tačiau visų įsteigtų fondų teigiami rezultatai mums visiems yra žinomi.

"Dirva" yra savaitraštis. Jo išlaikymas yra pigesnis negu dienraščio, todėl ir fondo suma nebūtinai turi būti milijoninė. Tos sumos dydį nustatytų "Vilties" draugija.

Kita dalis skaitytojų pasisakys: "Kas skaitys, jeigu vyresnioji karta baigia išmirti"? Mano patarimas, kad jau nuo šios dienos savo vaikus ir vaikaičius, visokio amžiaus, kurie dar kalba lietuviškai, pratinkime skaityti "Dirvą". Juk ten yra ir Jaunimo skyrius.

Jei turėsime pakankamai pinigų, galėsime sumažinti laikraščio prenumeratos kai-

ną, kad ji būtų prieinama visiems skaitytojams, tarp jų ir neseniai atvykusiems iš Lietuvos. Užsakykime "Dirvą" savo giminėms ir pažįstamiems Lietuvoje. Jie mielai skaitytų išėjusių laikraščius.

"Dirvos" redaktorius sako, kad jiems reikia įsigyti

naujesnius kompiuterius ir patobulinti laikraščio leidybą. Jei atsirastų energingų žmonių, kurie steigėtų šį "Dirvos" fondą, tai aš norėčiau būti tarp pirmųjų jo narių ir esu pasiryžęs įnešti savo dalį – 1000 dolerių.

Romualdo Kisieliaus eilėraščiai

LIETUVOS HOLOKOSTAS

*Savo žudikus lietuviai
švelniom rankom glosto,
lyg mūs žmones neturėjo
jokio Holokosto...*

*Hitlerininkai mus kankino
ir čebatais mynė...
Tūkstančius žmonių išžudė
Stalino gadynė...*

*Už mums padarytą skriaudą,
reikia šaukt pradėti,
jau dabar atėjo laikas
apie tai kalbėti...*

*Tegul žemėj žmonės žino...
kad ir mes kentėjom,
kad ir mes per Holokostą
kryžiaus kelius ėjom...*

VIENYBĖS ŠAUKSMAS

*Lietuvis Lietuvai priklauso
ji yra Motina visų,
jeigu gimiau lietuvių žemėj -
lietuvis ir esu...*

*Ne pilietybė mus sujungia,
o gyvas kraujas mummyse,
ir amžių amžiais nemirtinga
mūsų tautos dvasia...*

*Kad šiandien mūs šaly klestėtų
viltis ir ateitis nauja,
visi mes turim būt vieningi
svetur ir tautoje...*

SPORTO ŽINIOS

SMILTYNĖJE IR NIDOJE VYKS PASAULIO ORIENTAVIMOSI SPORTO ČEMPIONATAS

Lapkričio 23 d. Klaipėdos meras Eugenijus Gentvilas priėmė Lietuvos orientavimosi sporto federacijos generalinį sekretorių Rimantą Mikaitį, su kuriuo aptarė pirmuosius Lietuvoje numatomo rengti Pasaulio orientavimosi sporto čempionato klausimus. Čempionatą Nidoje ir Smiltynėje planuojama surengti kitų metų liepos 1-5 dienomis. Į jį iš maždaug 40 pasaulio šalių atvyks apie 3-4 tūkstančiai orientavimosi sporto profesionalų. Iki šiol norą dalyvauti čempionate jau pareiškė apie 1,300 sportininkų iš 29 valstybių. Čempionato rengėjai derina varžybų schemas su Kuršių nerijos parko direkcija, kad sportininkai nekliudytų itin saugomų teritorijų.

Nepaisant kai kurių sunkumų, uostamiesčio savivaldybė čempionato rengėjams pažadėjo padėti išspręsti visas problemas. Remdamiesi ankstesnių tokių čempionatų patirtimi, Danijos specialistai

išsiaiškino, kad su juo susijusių lėšų apyvarta per penkias renginio dienas sieks daugiau nei 10 milijonų litų.

ARVYDAS SABONIS GRĮŽO Į AIKŠTELĘ

Lapkričio 28 d. "Portland Trail Blazers" klubo vidurio puolėjui Arvydui Saboniui per NBA čempionato rungtynes su "Seattle SuperSonics" atsinaujino kairiojo kelio sužalojimas. 6-ąją minutę jis skausmo iškreiptu veidu paliko aikštelę.

Spalio 13 d. krepšininkui buvo atlikta kairiojo kelio artroskopinė operacija. Dėl to A. Sabonis buvo priverstas praleisti pirmąsias aštuonias šio sezono rungtynes. Į aikštelę "Trail Blazers" vidurio puolėjas sugrįžo lapkričio 14 d.

Gruodžio 8 d. Arvydas Sabonis (po dešimties dienų pertraukos) vėl sugrįžo į aikštelę ir per NBA čempionato rungtynes namuose su "Philadelphia 76ers" pelnė 13 taškų bei atkovojo 11 kamuolių. "Blazers" pralaimėjo šias rungtynes 94:107 (30:32, 28:33, 15:20, 21:22). A.Sa-

bonis žaidė 28 minutes.

Per 8 šio sezono rungtynes A. Sabonis žaidė 134 minutes, pelnė 66 taškus (vid. - 8,2) ir atkovojo 35 kamuolius (vid. - 4,3).

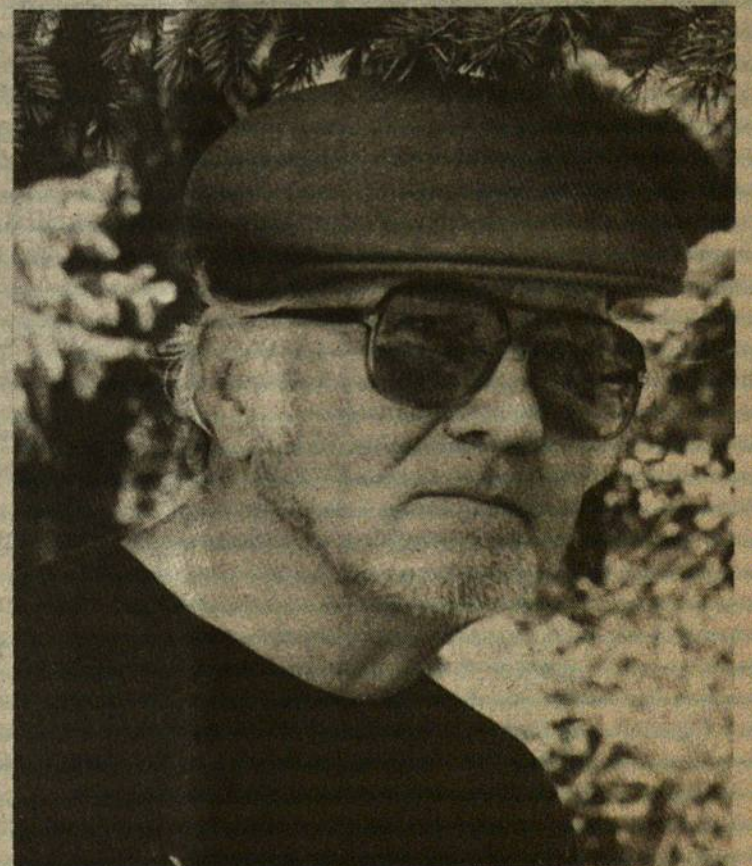
KAIP SEKASI Ž. ILGAUSKUI?

Gruodžio 5 d. Ž. Ilgauskas per NBA čempionato rungtynes su "Charlotte Hornets" žaidė 30 minučių, per kurias pelnė 11 taškų ir atkovojo 10 kamuolių. "Cavaliers" laimėjo dešimtakart šį sezoną, nugalėję varžovus 71:66 (16:18, 23:17, 20:10, 12:21).

Gruodžio 6 d. Ž. Ilgauskas per rungtynes su "Chicago Bulls" žaidė 15 minučių, per kurias pelnė 6 taškus ir atkovojo 2 kamuolius. "Cavaliers" iškovojo 11-ąją pergalę iš 18 galimų, nugalėję varžovus 92:88 (21:27, 19:15, 29:22, 23:24).

Per 18 šio sezono rungtynių Ž. Ilgauskas žaidė 428 min., pelnė 179 taškus (vid. - 9,9) ir atkovojo 114 kamuolių (vid. - 6,5).

(Iš Eltos pranešimų)

Romualdas Kisielius, praėjusiais metais išleidęs ketvirtąją savo eilėraščių knygą "Laiko randai".

Tai bent valdytojai! Pirkite laivą už vieną litą!

Gruodžio 5 d. (BNS). Bendrovės "Meridianas" savininkai pareiškė atsisaką uostamiesčio centre stovinčio burlaivio "Meridianas" ir nori jį simboliškai parduoti už 1 litą. Tokį sprendimą Klaipėdos apylinkės teisme vykusiame posėdyje pranešė buvęs UAB "Meridianas" valdybos pirmininkas Rimvydas Baziukas. Teisme nagrinėjamas Klaipėdos savivaldybės ieškinys bendrovei. Savivaldybė reikalauja, kad bendrovė nutemptų laivą iš miesto centro.

Anot R. Baziuko, lapkričio 27 d. vykusiam visuotiniame akcininkų susirinkime buvo atstatydinta visa bendrovės "Meridianas" valdyba, o akcininkai nusprendė padovanoti ar už simbolinę kainą parduoti baigiantį sugriūti laivą. R. Baziuko teigimu, šiuo metu deramasi su "Būdžio" klubu ir Lietuvos jūrų muziejumi dėl laivo pirkimo. Lietuvos jūrų muziejaus direktorius Aloyzas Každailis teisme sakė, jog tokią dovaną galima prilyginti po kaklu parištam šimto kilogramų ak-

meniui ir vienas muziejus tokios naštos nepakels. Šią našlą, pasak A. Každailio, turi pasidalinti muziejus, miestas, jo vadovai bei patys miestiečiai. Anot A. Každailio, jei laivas muziejui visgi bus padovanotas, visomis išgalėmis jį bus stengiamasi išsaugoti.

Viena miesto laivų remonto įmonė siūlo už 8 tūkst. litų nutempti "Meridianą" iki doko ir pastatyti apžiūrai. Siekiant apsaugoti baigiantį supūti ir bet kada galintį nuskęsti laivą, jį būtina sutvirtinti, restauruoti. Kiek kai-

nuotų viso laivo remontas, tiksliai kol kas nėra paskaičiuota. Daugiau kaip 20 metų miesto centre prie Danės upės krantinės stovintis laivas yra avarinės būklės ir jį naudoti uždrausta. Tačiau prie krantinės tebestovintis laivas kelia pavojų kitiems upe plaukiantiems laivams bei krantinėms.

Prieš 53 metus pastatytas laivas baigia visiškai sugriūti.

Galinė laivo dalis yra sulūžusi, ją virš vandens laiko tik lynai. Visa antvandeninė "Meridiano" korpuso dalis sunaikinta medienos grybo, o metalinė apkala surūdijusi, puviny išstūmė ją laikiusias vinis.

75 procentai UAB "Meridianas" akcijų priklauso 40 privačių asmenų. Likusią akcijų dalį valdo Valstybės turto fondas!

PRANO DOMŠAIČIO DARBAI – KLAIPĖDOS PAVEIKSLŲ GALERIJOJE

(Atkelta iš 4 p.)

Ši paroda Klaipėdoje veiks iki birželio pradžios. Apsilankę paveikslų galerijoje, lankytojai galės susipažinti su geriausiais Antano Žmuidzinavičiaus ir Adomo Varno kūrinių, Kazio Šimonio paveikslais, Jono Mackevičiaus, Kajetono Sklėrio, Mstislavo Dobužinskio bei kitų žymių kūrėjų darbais.

Tarp svarbesnių artimiausių muziejaus planų yra dailininko Prano Domšaičio kūrinių galerijos atidarymas. Lankytojams duris ji turėtų atverti 2001 m. liepos pabaigoje, Jūros šventės išvakarėse. Dailininko gyventus laikus menančiame galerijos pastate bus rodomi Lietuvos Fondo nupirkti ir Lietuvai dovanoti svarbiausi dailininko darbai, suteikę jam pasaulinį pripažinimą.

Šiuo metu Lietuvos Fondas Lietuvos dailės muziejui perdavė daugiau kaip 400 P.Domšaičio darbų, o artimiausiu metu bus parsiųsta dar apie 100 vertingiausių kūrinių. Taigi Klaipėdos paveikslų galerijoje bus išsamiai pristatytas Lietuvai beveik nežinomas pamario dailininkas, Europos trečiojo ir ketvirtąjo dešimtmečio dailės elitui priskiriama asmenybė. Daugelio menotyrininkų, pripažįstančių ypatingą P.Domšaičio kūrinių vertę, nuomone, juose išsaugota daug viduramžių meno idealų.

P. Domšaičio galerijoje bus steigiamas menininko vardu pavadintas kultūros centras. Centro penkerių metų programą parengs ir tvirtins tarptautinė taryba, į kurią pakviestas Lietuvos Fondas iš JAV, Pietų Afrikos nacionalinio meno muziejus, Getės institutas Vilniuje bei Vilniaus dailės akademija. Tikimasi, kad 2001 metų rudenį bus surengta pirmoji konferencija, skirta P.Domšaičio

kūrinių išsaugojimui. Joje bus pristatyta menotyrininkės Laimos Bialopetrevičienės studija "Dailininkas Pranas Domšaitis".

Romandas Žiubrys

A.†A.

JANINAI BILIŪNIENEI

netikėtai mirus, reiškiamo nuoširdžią užuojautą jos vyrui JUOZUI, sūnums – LINUI ir RIMUI bei jų šeimoms.

Liudas Andriušaitis
Nijolė Gincienė
Irena ir Henrikas Johansonai
Irena Kijauskienė
Regina ir Juozas Kijauskai
Roma ir Algis Majorovai
Genė ir Henrikas Piktumai
Edvardas Pranckevičius
Gražina ir Edmundas Varneliai
Julija Vencienė
Stasė ir Jonas Vyšnioniai

Visuomenininkui ir ilgamečiui JAV Lietuvos Bendruomenės Cleveland, OH apylinkės valdybos pirmininkui

A.†A.

VLADUI ČYVUI

mirus, jo žmonai BIRUTEI, dukroms – VIDAI ir RITAI, sūnums – SAULIUI ir VITUI reiškia gilią užuojautą,

JAV Lietuvos Bendruomenės
Cleveland, OH apylinkės valdyba

Sunkiai sirgęs, Amžinybėn iškeliavo

A.†A.

ANTANAS GALDIKAS

Nuoširdžią užuojautą reiškiamo velionio žmonai FILOMENAI ir kitiems artimiesiems.

Amerikos Lietuvos Tautinės sąjungos
Los Angeles skyrius
Los Angeles Lietuvos
Tautiniai Namai

A.†A.

JANINA BILIŪNIENE

Reiškiamo gilią užuojautą mūsų draugams – velionės vyrui JUOZUI, sūnums RIMUI ir LINUI bei visiems artimiesiems.

Lietuvių sambūris "GIJA"

Cleveland, OH

A.†A.

JANINA BILIŪNIENE

JUOZAI, RIMAI ir LINAI,
užjaučiame jus netekus mylimos žmonos ir mamytės. Liūdime kartu.

Onutė ir Dainius Zalensai

A.†A.

JANINAI BILIŪNIENEI

mirus, jos vyrui JUOZUI, sūnums LINUI ir RIMUI, jų šeimoms ir artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime.

Andrius, Jonas, Rita, Romas
Kazlauskai ir jų šeimos

Pirmosios mirties metinės

A.†A.

PETRONELE

ORINTAITĖ-JANUTIENĖ

Mirė 1999 m. gruodžio 16 d. Los Angeles, California, palaidota 2000 m. birželio 10 d. Kudirkos Naumiesčio kapinėse.

Minint mirties metines šv. Mišios bus aukojamos: gruodžio 15 d. 19 val. – Kudirkos Naumiesčio Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčioje (šeimos prašymu); gruodžio 16 d. 8 val. – Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje (šeimos prašymu); gruodžio 16 d. 8:30 val. – Kaune, Šv. Juozapo bažnyčioje (Irenos Janutaitės prašymu); gruodžio 17 d. 13 val. – Suma Kudirkos Naumiesčio Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčioje (Ketumaujienos mokyklos mokytojos Angelės Jasaitienės prašymu).

Maloniai kviečiame, kas gali, dalyvauti šv. Mišiose, prisiminti velionę rašytoją Petronelę Orintaitę-Janutienę.

Vyras Kazys Januta
ir sūnus Donatas su šeima

Paminklo atidengimas ir pašventinimas kapinėse numatomas 2001 m. birželį.

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE RENGINIŲ KALENDORIUS

• GRUODŽIO 16-17 d. – Šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinių pardavimas.

• GRUODŽIO 17 d., 11:30 v.r. – kunigo Algio Baniulio SJ paskaita "Lietuvos jaunimo auklėjimas kryžkelėje" Dievo Motinos parapijos konferencijų kambaryje.

• GRUODŽIO 24 d. 9:30 v.v. – bendros kūčios Šv. Jurgio parapijos salėje.

2001 metai

• Vasario 11-d., 6:30 v.v., Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje – Lietuvos nepriklausomybės šventė. Rengia Amerikos Lietuvių Tarybos Cleveland, OH skyrius ir LB apylinkės valdyba.

• KOVO 10-11 d. – Cleveland, OH ateitininkų šeimos šventė. Rengia "Ateities" klubas.

• GEGUŽES 5 d., šeštadienį, 6 v.v. – "Exultate" choras ruošia "Dainų vakarą".

ŠVENČIŲ AIDAI

JAV LB Cleveland, OH apylinkės pirmininkė Mylita Nasvytienė sveikina latvių bendruomenę Latvijos Nepriklausomybės dienos proga. Dr. Irenos Virketienės nuotr.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina, telkianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

KOLDŪNAI
MĖSOS, VARŠKĖS,
GRYBŲ
SKAMBINKIT:
JODI APANAIVIČIUS
Tel. (216) 531-8995

IŠEIVIJA – LIETUVAI

PAGALBA MOKYKLOMS

Pamokų tvarkaraščių sudarytojai jau gali pasitelkti kompiuterinę programą "Mimosa", padėsiančią atlikti šį vieną iš sudėtingiausių darbų profilinėse mokyklose. Naujoji programa gauta JAV lietuvių Amandos ir Algirdo Muliolių rūpesčiu. Sužinoję apie pamokų tvarkaraščio sudarymo sunkumus ir nesėkmingas Lietuvos kompiuterinių programų kūrėjų pastangas, mūsų tautiečiai išnagrinėjo pasaulio mokyklų patirtį ir surado didelių galimybių turinčią Suomijos kompanijos "Mimosa software OY" programą "Mimosa". Ši programa padeda kuo patogiau suderinti tvarkaraštį.

Šią vasarą vykusiuose APPLE kursuose su naująja programa buvo supažindinti Lietuvos mokyklų direktoriai. APPLE organizacija nupirko programos licencijas visoms Lietuvos mokykloms. Parengta vienuolika programos konsultantų-pedagogų. Švietimo informacinių technologijų centre Vilniuje nuolat vyksta mokymo kursai. Programą "Mimosa" galima instaliuoti į bet kurį kompiuterį, kuriame veikia bent "Windows 95" operacinė sistema. Programos vartotojui pakanka turėti pradinį kompiuterinį išsilavinimą ir žinoti, kaip sudaromas pamokų tvarkaraštis. Šią programą galima įsirašyti į vieną 3,5 colio diskelį Švietimo informacinių technologijų centro bibliotekoje (Suvalkų g.1).

(Iš Eltos pranešimo)

• DIRVA • 2000 m. gruodžio 12 d. • 11 psl.

Šv. Jurgio parapijoje

Kun. Juozas Bacevičius Rudens šventėje skelbia didžiosios loterijos laimėtojo pavardę. Gerardo Juškėno nuotr.

**Sveikiname visus
Lietuvių pensininkų klubo narius
Šv. Kalėdų
ir Naujųjų Metų progai
Linkime turtingų ir sveikų
2001 metų!**

*Cleveland, OH Lietuvių Pensininkų
klubo valdyba*

**CLEVELAND, OH LIETUVIŲ
PENSININKŲ KLUBAS**

**sveikina savaitraščio "DIRVA"
darbuotojus
Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga**

MATAS REALTY

Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser - įkainuotoja
Profesionalus pataravimas perkant, parduodant ir įkainuojant namus

V. R. MATAS

Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

Visi teisiniai pataravimai

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119 2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(216) 486-2530 (440) 473-2530

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS LIETUVA – 2000

Visi skrydžiai – geriausiomis kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

Rita Staškutė-Zvirblienė

DIRVA

"Dirvos" skaitytojams ir rėmėjams primename, kad kalėdinius ir naujametinius sveikinimus pradėdame spausdinti gruodžio 12 d. laidoje ir tęsime kitose dvejose laidoje. Dėkojame, kad sveikindami savo gimines bei draugus, paremsite ir "Dirvą". Linksmų švenčių Jums linki "Dirvos" leidėjai.

"DIRVAI" AUKOJO:

L.R.Petruliai, Fort Lauderdale, FL	J.Kvietys, Dayton, OH	5
Cleveland, OH Lietuvių pensininkų klubas	P.Pakalniškis, S. Monica CA	5
LITTS Anglers club	R.Selenis, Livonia, MI	5
B.Miklienė, St. Pete., FL	Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame	
V.Tervydis, Collinsville, IL	* * *	
K.Karalis, Jacksonville, FL	Savo 50-ties metų vedybinių gyvenimo proga siunčiame \$500.00 "Dirvai" paremti. Dabartinė "Dirva" yra geriausia.	
J.Rasys, Cambridge, MA	Laima ir Romas Petruliai	
M. Gruzdis, Bay Vil., OH	Fort Lauderdale, Florida	
R.Buzėnas, Henderson, NV	* * *	
A.Lukas, Dearborn, MI	Siunčiu U.S. čekį už "Dirvos" prenumeratą 2001 metams, o likutis – auka savaitraščiui. Taipogi sveikinu su leidinio 85 metų jubiliejumi, linkėdamas geriausios kloties ir švęsti 100 metų sukaktį, kurios aš jau nesulauksiu, nes esu "Dirvos" prenumeratorius nuo 1948 metų. Taigi "Dirvą" prenumeravau ir skaičiau jau virš 50 metų ir buvau jos turiniu bei jos vedama tautiška patriotiška linija patenkintas.	
B.Paulionis, Wlby, OH	Ilgiausių metų "Dirvai", kad jos leidimas niekad nesustotų.	
V.Dubinskas, Chicago, IL	Su geriausiais linkėjimais	
J.Liauba, Cincinnati, OH	S. J. Dalius	
G.Matas, Independence, OH	Hamilton, Ontario, Canada	
M.Ambrose, New Markt MD		
J.Černius, Glendale, CA		
A.Česnavičius, Richmnd NY		
J.Kazickas, New York, NY		
V.Kaunas, Cleveland, OH		
A.Misiulis, Lockport, IL		
T.Mečkauskas, Lansing, IL		
O.Michelevičius, St. Pete, FL		
P.Petraitis, St. Pete., FL		
I.Stankus, Cleveland, OH		
V.Staškus, Redford, MI		
V.Stimburienė, Wlwk., OH		
I.Ulpa, S.Boston, MA		
A.Vaitiekaitis, Canton, MI		
A.Yankus, Rochester, NY		
A.Zenkus, Webster, MA		
J.Zdanys, Centerville, MA		
A.Rukšėnas, Cleveland, OH		
J.Slivinskas, Indialantic, FL		
M.Taruski, Madeira B. FL		
V.Vasikauskas, Seminole FL		

SKELBIMAS

Kunigas Algis Baniulis SJ lankysis Cleveland, OH. Gruodžio 17 d., 10 v. r. jis aukos šv. Mišias Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos bažnyčioje, o 11:30 val. konferencijų kambaryje kalbės tema "Jėzuitų Lietuvos jaunimo auklėjimas kryžkelėje". Visus maloniai kviečiame atvykti ir pasiklausyti reto svečio įdomaus pranešimo. Jis yra Vilniaus universitetų studentų sielovadovas ir Klaipėdos universiteto Katechetikos katedros vedėjas bei dėstytojas.

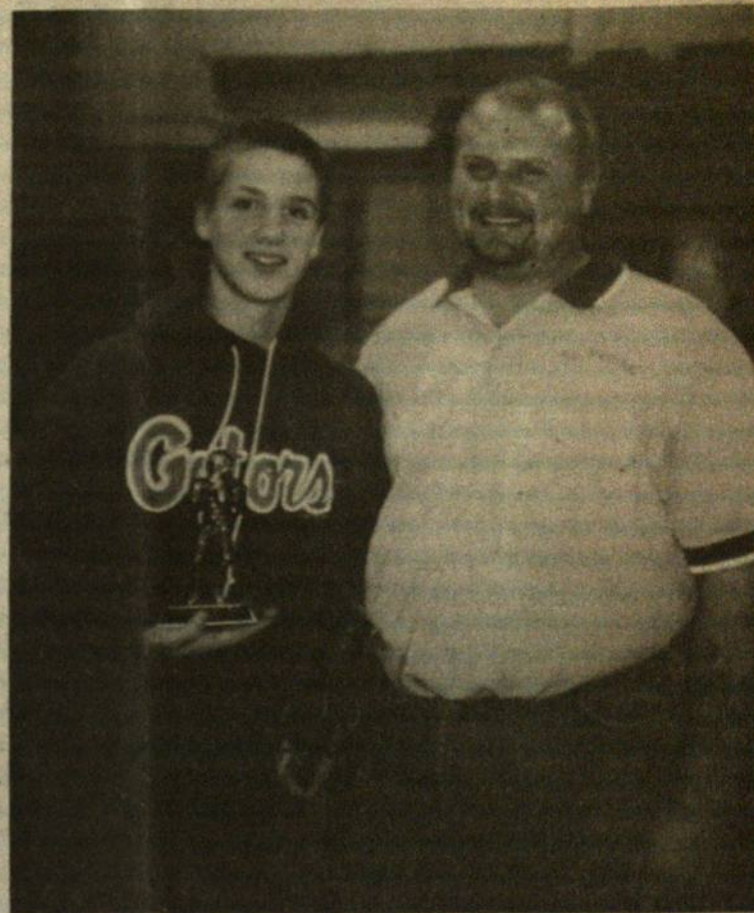
(Užs. Steponas Matas)

* * *
Širdingai dėkoju redaktoriui dr. Jonui Jasaičiui už pagalbą, sutinkant aktorių Petrą Venslovą.

Mylita Nasvytienė
JAV LB Cleveland, OH
apylinkės pirmininkė

* * *
Mielas dr. J. Jasaiti ir visa "Dirvos" redakcija, niekuomet nebūna lengva išlydėti brangų šeimos narį į amžinuosius namus. Nebuvo lengva ir mums, kai lapkričio 2 d. tarėme brangiam vyrui, tėvui, uošviui ir seneliui paskutinį "Sudiev". Jūs savo išreikšta užuojauta "Dirvoje" ir jautriais žodžiais palengvinote mūsų naštą ir davėte stiprybės išgyventi sunkias netekties valandas. Už tai esame Jums be galo dėkingi. Jūsų pastangos mus paguosti ilgai išliks mūsų širdyse.

Su nuoširdžiausia padėka
Visa Čyvy šeima

St. Paschall Baylon katalikiškos mokyklos futbolininkas Andrius Stankus, apdovanotas naudingiausio žaidėjo žymeiniu, su savo treneriu Terry Ward. D. Abriani nuotr.

Skanių valgių dalintojos Jurginės Rudens šventėje. Gerardo Juškėno nuotr.

PABIROS

Senelių prieglauda pajūryje. Slaugė ir du karšiniai gėrisi gražiu oru ir jūra. Daugybė žuvėdrų skraido virš galvos. Staiga, viena iš jų paleido "turinį" ant vieno sene-

lio plikės. Slaugė ramina, kad tuojau atneš tualetinio popieriaus. Kitas senelis ją sulaiko sakdamas, kad kol ji atneš to popieriaus, žuvėdra bus jau kažin kur nuskridus...

Pedagogas pasakoja savo draugui, kad dar prieš vedybą jis žinojo šešias teorijas kaip auginti vaikus. Dabar turi šešis vaikus, bet nė viena iš tų teorijų netinka.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri: 8 am to 6 pm
Sat: 8 am to 4 pm
866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119
Paul Stefanac

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS!

KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ!

TELEFONAS 216.481.6677 • E-MAIL TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th. STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: Antradienį, Trečiadienį,

Ir Ketvirtadienį-----9:00v.r. – 4:00p.p.

Pentadienį-----9:00v.r. – 6:00p.p.

Šeštadienį-----9:00v.r. – 12:00p.p.

Sekmadienį parapijoje--11:00v.r. – 12:00p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000, YRA APDRAUSTA (NCUA)